Viktor Rydberg

Dikter. Första samlingen

Stockholm. Albert Bonniers förlag 1882.

– Läs mer om verket här

Det avbildade exemplaret tillhör Uppsala universitetsbibliotek.

Detta verk är fritt från kända upphovsrättsliga restriktioner. Vid användning ber vi att du hänvisar till Uppsala universitetsbibliotek och Litteraturbanken.se.

Ytterligare information om upphovsrätt för detta verk finns hos Litteraturbanken:
https://lb.se/författare/RydbergV/titlar/Dikter1882/faksimil?om-boken

Permanent länk (URN):
https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:lb-lb501443-faksimil

Upsala Univ. Bibliotek

Su. Afd.
Litteratur
dikter.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 000437214

571

DIKTER

AF

VIKTOR RYDBERG.

GÖTEBORG.
GÖTEBORGS HANDELSTIDNINGS AKTIEBOLAGS TRYCKERI
1882.

DIKTER

AF

VIKTOR RYDBERG.

FÖRSTA SAMLINGEN.

STOCKHOLM.
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

OTTO BORCHSENIUS

EGNAS DESSA BLAD.

INNEHÅLL:

Spillror ..... sid. 1.
Kantat ..... » 5.
Träsnittet i psalmboken ..... » 14.
Dexippos ..... » 25.
Antinous ..... » 41.
Hesiodos' råd ..... » 44.
I klostercellen ..... » 45.
Oro ..... » 49.
Skogsrået ..... » 57.
Snöfrid ..... » 61.
Baldersbålet ..... » 68.
Vaknen ..... » 72.
Korpen ..... » 75.
En blomma ..... » 86.
Svårmodets son ..... » 88.
Lyss till granen ..... » 89.
Drömmaren ..... » 91.

Vattenplask ..... sid. 92.
Hvadan och hvarthän ..... » 94.
Vi ses igen ..... » 98.
De badande barnen ..... » 101.
Drömlif ..... » 105.
Kyssen ..... » 111.
Höstqväll ..... » 113.
Elfvan till flickan ..... » 116.
Klockorna ..... » 119.
Din sorg är din ..... » 124.
Den flygande holländaren..... » 125.
Tomten ..... » 139.
På floden ..... » 145.
Vinst och förlust..... » 147.
Det döda barnet till det lefvande ..... » 149.
Prometeus och Ahasverus..... » 162.
Nero och ljungelden ..... » 210.

SPILLROR.

Af lifvets morgondrömmar
han byggde en vimplad slup
att segla i glitterströmmar
hän öfver de vida djup.

Han byggde med ifrigt sinne,
ty vågens sorl vid strand
förtalde så månget minne
från fjerran underland,

Och stundom sken från vester
en hägrande sagoö
och klang, som från andefester,
en ton öfver blånad sjö.

Så var han färdig att gunga
på rytmiska vågors ban;
då såg han blixtar ljunga
öfver land och ocean,

Såg moln i söder och öster
och hörde långt ifrån
en stigande storm af röster
och rasslande vapendån,

Såg mörka fylkingar bana
sin väg i åskors brak
att fälla en vacker fana,
att trampa en ädel sak.

Han gaf, som stunden bjöd det,
om än med sorgsen håg,
sin lätta slup åt ödet
att drifva vind för våg.

Och gick till kamp, som skälfde
i bränningar dagen lång
och än mot seger hvälfde
och än mot undergång. —

Men nu, sen sol är bergad,
vid hafvet igen han står,
hans strand är af stormen härjad,
han sjelf har blödande sår.

Det skymmer vid himlaranden,
och mörknande böljor gå
och lemna qvar på sanden
en spillra då och då

Af lifvets morgondrömmar,
af krossad liten slup,
som skulle i glitterströmmar
styrt ut öfver blåa djup.

KANTAT

vid jubelfest-promotionen i Upsala
den 6 September 1877.

KÖR.

Ur nattomhöljda tider
emot ett mål, fördoldt för dig,
o mensklighet, du skrider
i sekler fram din ökenstig!
Din dag är blott en strimma,
som lyser blek och matt —
se, framom henne dimma
och bakom henne natt!

Och slägten, der du tågar,
i öknen segna ned,
och bäfvande du frågar:
allsmägtige, hvart bär min led?

I jordens syner röjes,
att allt här nere ändligt är;
och då till himlen höjes
din forskarblick, du spanar der,
att solars banor stäckas,
och verldar gå i qvaf,
och stjernsystemer släckas
i eterns djupa haf.
Du hörer röster ropa:
allt är förgängelse,
och tid och rum tillhopa
ett hemskt oändligt fängelse.

RECITATIV.

Och dock, om du i tvifvel sjunkit ner
och dröjer dystert grubblande vid vägen,
du griper åter ditt banér
och bär det genom öknen oförvägen.
Hvad mer, om spejarblicken ser,
hur bort från fästet tusen solar fejas?
Hvad mer, om stjerneskördar mejas
som gyllne säd af tidens lie ner?
Hvad rätt du tänkt, hvad du i kärlek vill,
hvad skönt du drömt, kan ej af tiden härjas,
det är en skörd, som undan honom bergas,
ty den hör evighetens rike till.
Gå fram, du mensklighet! var glad, var tröst,
ty du bär evigheten i ditt bröst.

ARIOSO.

I varje själ, som längtan bränner
till hvad ädelt är och sant,
bär uti sitt djup och känner
evighetens underpant.
Blir hvad sjelfviskt är förgätet,
blir inom dig gudsbelätet
härligare danadt ut
genom slägte efter slägte,
skall, hur långt än öknen räckte,
du Jordanen nå till slut.

KÖR.

Blir hvad sjelfviskt är förgätet,
blir inom dig gudsbelätet
härligare danadt ut
genom slägte efter slägte,
skall, hur långt än öknen räckte,
du Jordanen nå till slut.

THEOLOGIA.

(Exod. 17. 1 Kor. 10: 4.)

Tviflar du, att der i fjerran väntar ett förlofvadt land?
Smäktar du af törst och dignar hopplös ned i hetan sand?
Se, då manar Moses-stafven vatten fram ur klippans häll —
derför genom öknen framåt, menskligheten Israel!
Stafven har du än, som öppnar helga källan, der han slår;
klippan — hvilket himmelskt under! — följer dig, hvar än du går.
Böj ditt knä vid hennes flöden, känn, hur hennes rena våg
svalkar dig med underbara krafter för ditt vandringståg!

JURIS PRUDENTIA.

(Exod. 19.)

Som för heta ökenvinden hvirfla moln af stoft och dam,
så dref Israel från Horeb än i lösa skaror fram.
Kan det tåget nå Jordanen, när ej ordning är deri?
Se, då reser sig mot himlen blixtomstråladt Sinai!
Berg och dälder återskalla åskans dån och lagens röst,
och ett genljud svarar amen ur de häpna menskobröst,
och de lösa skaror växa, sedan rätten fått en tolk,
växa till ett härligt rike, växa till ett heligt folk.

MEDICINA.

(Num. 21: 6.)

Nu kring lagens tabernakel går ett enadt folk sin ban,
bryter genom svärd och lansar fram mot frihetens Jordan.
Men hvi blekna kämpeskaror? Hvarför sjönk baneret ned?
Lömska feberormar smyga härjande i härens led.
Hvar är räddning? Här är räddning! Se det tecken Herren gaf,
se, hur kopparormen glänser, slingrad om profetens staf!
Och som Israel går frälsadt, af den helande symbol,
vandre friska starka slägten fram mot menskligheten mål!

PHILOSOPHIA.

(Exod. 13: 21. Deut. 34.)

Vandre visa sköna slägten mot det mål oss Herren satt!
Men hur finna rätta vägen genom hägringar och natt?
Se, en eldstod visar stråten, när han är af mörker skymd;
det är tankens ljus, som lyser folket genom nattlig rymd.
Se, i dagens qvalm framför oss drar en stod af skyar; men
skyn är väfd af idealer, Herrens ande är i den.
Siarn står på diktens Nebo, jublande från bergets kam:
Salem, Salem ses i fjerran! Fram till fadershemmet, fram!

TRÄSNITTET I PSALMBOKEN.

Jag hade min första psalmbok fått,
en prydlig med silfverspänne,
och sprang en söndag — jag mins
den godt —
så glad till kyrkan med henne.
Jag mins den dagen
hur gatan sken
af vårdagg tvagen
så blank och ren;
hur frisk och grön
vid hemmets vägg
stod blommande skön

syrén och hägg.
O hvad fägring, doft och ljus!
Himlen log,
folket drog
högtidsklädt till Herrens hus.

Se, kyrkotornets gyllene kors,
det flammar af solens lågor!
Der uppe brusar det ut en fors
af malmens skälfvande vågor.
Mot fjärran blånande
Visingsö
flyr klangen dånande
öfver sjö,
som är en spegel
af eterfärg
för skyar, segel
och gröna berg.
Bing bang, bing bang!
Den hela stad
tar ett bad
i ljus och doft och klockors klang.

Bland åldriga trän står hög och sval,
med Sveas vapen och Götas
i mejslad granit, stadskyrkans portal,
der högtidsskarorna mötas.
Der såg jag vandra
i syskontåg
bredvid hvarandra
hög och låg;
de voro nog skilda
till stånd och id,
men samma milda
söndagsfrid
låg öfver alla pannor dock.
Ur skolan skred,
led vid led,
barhalsad och rosig en gosseflock.

Jag följer skaran, som allvarsam
och tigande kosan länkar
på grafstensbelagda gångar fram
bland pelarrader och bänkar.

Der såg mitt öga,
hur dagern skalf
in under de höga
skumma hvalf.
Men korset stod
med törnekrans
som i en flod
af himmelsk glans
långt bort i korets samlade ljus.
Orgelns gång,
folkets sång
fylde templet med toners brus.

Jag tog min psalmbok och öppnade den
med högtidsstämning i sinnet
och såg ett träsnitt — och ser det än
bevaradt troget i minnet.
Det föreställer
kung David sjelf
vid Kidron eller
Jordanens elf,

han spelar för Herran
en psalm med fröjd,
konturen i fjerran
är Zions höjd. —
Det var i konstväg ett underligt ting
i Lundströms manér,
från hans atelier,
den gamle Lundströms i Jönköping.

Men då, hvad skönhet jag såg deri!
Med hvilka färger på stunden
min andaktsbäfvande fantasi
belagt den suddiga grunden!
Hvad safir-ängar
och blåa berg!
Kung Davids strängar
ha solens färg,
från harpan springa
der gnistor ut,
som tona och klinga
och dö till slut

i orgelböljors väldiga dån.
Till harpans slag
hörde jag
rösten af Isais krönte son.

Jag hörde hans röst i folkets sång:
»min frälsade själ skall svinga
till Salems himmelska berg en gång,
der englaharporna klinga.»
Jag såg på mitt blad,
hur bergkonturn
i solens bad
steg mot azurn;
jag hörde och såg
af lärkors mängd
ett jublande tåg
till salig ängd.
Min längtan fick äfven ett vingepar
och flög, hon ock,
i lärkors flock
mot Zion, som glänste i eter klar.

Hon flög öfver lundar af oljeträn
och Kanaans byar och städer,
ur hvilka skaror tågade hän
med palmer och högtidskläder
på cederfransade
stigar fram
med offerkransade
hvita lam;
i vester glimmade
hafvets ban,
der skeppen simmade,
svan vid svan.
Men jorden syntes allt fjermare,
och Salem stod
i luftens flod
med gyllne tinnar allt närmare —

Med gyllne tinnar i eter skön
och fladdrande fanor otaliga,
der susade vingar på murens krön,
der sväfvade skaror af saliga.

Och der, och der!
Jag ser det grant;
der vinkar en kär,
en väl bekant,
en härligt klar
och skär gestalt,
den döda, som var
en gång mitt allt.
Jag flyger att hvila i hennes famn,
att sänka varm
till modersbarm
min längtans bäfvande lärkehamn.

Men nu, ack nu tog psalmen slut,
nu stannade orgelströmmen,
mitt träsnitt var färglöst som förut,
och jag satt vaknad ur drömmen,
och templet stod der
mörkt och kallt —
jag saknar min moder
öfver allt.

Hon var der väl,
hon var nog när
min barnasjäl,
men sågs ej der,
den älskade uppenbarelse,
och hjertat frös
i moderlös
och vinglös stackars varelse.

Det var ett moln, som kom och gick
med skuggor ute och inne,
med skymning i kyrkan ett ögonblick
och skymning i barnets sinne.
När molnet flytt,
kom ljus på stund
i lynnet på nytt
och i korets rund.
Jag tänkte på henne,
som nyss jag sett
och kände, vi tvenne
voro ett.

Det var en helsning från Salems stad,
hvar solglimt, som
i kyrkan kom
mellan fönsterskuggande almars blad.

Och länge var gamle Lundström mig
en mästare utan like:
hans träsnitt gömde ju inom sig
ett strålande skönhetsrike.
Fra Giovanni!
Hvad innerligt
jag sedan fann i
din pensels bigt
var förebådadt
af hvad med fröjd
som pilt jag skådat
i Lundströms slöjd.

Och hvad jag kände vid gubbens graf
jag känner än:
tack, du vän,
du barndomsvän, för hvad du gaf!

DEXIPPOS.

(I Atén år 267 efter Kristus.)

Nyss på löddrig häst ett ilbud sprängde
in i Pallas' stad,
och ett rop af ångest genljöd under
kolonnaders rad:
goten kommer, goten kommer! I går afton stod
han ren
knappt en dagsled, ve oss, ve oss! knappt en
dagsled från Atén!

Nu af män och barn och qvinnor vimlar tempel-
smyckadt torg,
alla vrida sina händer i förtviflans vilda sorg:
Roma, du som tog vår frihet, för att ge oss
skygd och värn,
o, hvar äro dina örnar, dina legioners jern?

Träda så på talarstolen stadens råd och fäder
opp;
ack, men deras bleka läppar ega ej ett ord af
hopp,
ingen maning hörs till vapen, ty på gotens
segerled
lägga kungar sina kronor, städer sina tinnar ned.

Och så vardt till sist beslutet att i templen
denna dag
under offer, bön och suckan bida ödets hårda
slag.

Tystnad råder öfver torget, alla bröst af bäfvan slå —
när Dexippos, häfdatecknarn, stiger fram och talar så:

»Fins ett hopp i vapenskifte? Alla här ha svarat nej;
gotens lynne tål ej mothugg, derför reta honom ej!
Hem och tempel skall han sköfla värre, trefaldt värre än,
om han ser hellener vara, liksom goter, tappre män.

Tron dock ej, att I med feghet kunnen köpa edra lif!
Björnjagt är en bragd för goten, harjagt är hans tidsfördrif.

Allt för tungt det är att bida under suckan
sådan gäst;
nej, gör lifvets dag, den sista, till en korybantisk fest!

Folk, som ej vill lyfta svärdet, höj då bägarn
i din hand!
när ej dygd kan elda hjertat, tänd det i backantisk brand!
hos befriarn Dionysos glöm en stund din skam
och nöd,
du som skyr befriarn Striden och befriarn
Ädel Död!

Stirren rusige på döden, I som lefvat utan mod!
raglen under vinlöfskransen ned i Stygens svarta
flod!
Detta är mitt råd till eder. Gån med det,
aténske män!
Men här finnas gossar äfven, och jag har ett
råd igen.

Bort med dem, som ständigt glömma, att hvad stort som verlden såg
verkats har af späda krafter, spända af en eldig håg!
bort den blick, som, skarp för hindren, är för målets skönhet skum!
hädan, fege män och gubbar! fjermen er från heligt rum!

Bort I vuxne och förvuxne! Kom till mig, du unga slägt!
O, jag ser, nu kommer våren, nu jag andas vestanflägt,
och bland unga plantor står jag som Dodonas gamla ek,
och i kronan siar guden om en hög, en ädel lek.

Gossar, låt oss leka kriget, då en verld befriades,
då Temistokles och Kimon lefde, och Miltiades!

Hell dig, Zeus, de lefva ännu! hell dig, Zeus, de stå mig när! —
Och en hänförd gosseskara svarar rörd: de äro här.

»Samlens då på Kerameikos! fatten svärd och sköld och lans,
ty vår lek skall ändas, piltar, med pyrrikisk vapendans!
Skruda dig i högtidskläder, kransa dig, du glada hop!
Snart förnimma berg och dalar evoe och fröjderop.» —

Och en väldig skog af lansar snart på Kerameikos står.
Hvilka lockar, hvilka kinder, hvilken härlig menskovår!
Tusental af lekkamrater, ordnade i flock och tropp,
och inunder kransar ögon, glänsande af mod och hopp.

Vill Dexippos endast skåda vårens prakt i sina led?
O, låt äfven sommarns styrka, höstens mognad vara med!
Männer komma, gubbar komma, allt till vapen gripit har —
skilj ej gossen från hans broder, skilj ej sonen från hans far!

Dagen är en fest för våren, unga krafters offerdag;
men de gamle ha föryngrats — tag dem upp i helgadt lag!
Männen välja sig bland gossar märkesmän för flock och tropp,
styrkan följer glad förtröstan — låt vår skara bryta opp!

Och nu tågar ut till leken under rop och blomsterregn,
mellan qvinnor, som i tårar kalla ned Olympens hägn,

ett panateneiskt festtåg, lysande i vapnens sken
bland oliver och plataner, ur det bäfvande
Atén.

Varm är dagen, men från hafvet flägtar vinden
frisk och sval.
Öfver bergen stiger tåget, stiger ned mot yppig
dal,
passet vidgas — se, en tafla breder sig för
häpen syn:
eld och rök från tända byar fara hvirflande
mot skyn.

Ständigt, ständigt nya eldar, och se der i moln
af dam
gnägga redan gotens hästar, glimma gotens
vapen fram.
Än en blick ut öfver fältet, och till häst
Dexippos sprang,
och hans stämma, följd af ekon, mägtig öfver
hären klang:

»Lekens glada stund är inne! Sluten leden!
Fällen lans!» —
Leden slutas, lansar fällas, blixtrande i solens
glans. —
»Framåt!» — Fram falangen tågar. — »Och nu
ljude stark och klar
stridens sång, Tyrteiska hymnen, från vår fri-
hets stolta dar!».

Sången brusar genom leden, tonande ur fulla
bröst,
gossars silfverstämma blandas skönt med män-
nens djupa röst.
Hör, han stiger, krigarhymnen, hör, han lyfter
sig mot sky,
svarad doft af Nordens lurar, gotisk sång och
vapengny!

ATÉNARNES SÅNG.

»Härlig är döden, när modigt i främsta ledet du dignar,
»dignar i kamp för ditt land, dör för din stad och ditt hem.
»Derför med eldhåg upp att värna fädernejorden!
»Ila att offra med fröjd lifvet för kommande slägt!
»Fram, I ynglingar, fram i täta orygglige leder!
»Aldrig en känsla af skräck, aldrig en tanke på flykt!

»Skam och nesa drabbar en här, då i fylkingespetsen
»framom de unge man ser gubben förblöda och dö.

»Detta höfves ju främst en yngling, medan han ännu
»älskligt i lockarne bär vårliga blommornas krans.
»Fager för qvinnor, ståtlig för män må han synas i lifvet;
»skön är han ännu som död, fallen i slagtningens midt.»

* * *

GOTERNAS SÅNG.

I nordanskogen
der nickar granen:
O Vodans slägte,
du vapenglada,
gå ned, der pinier
och palmer sucka
bland lefnadströtte
och veke trälar!
Vig dem till hvila
med svärdets vaggsång,
bär gyllne bytet
till norrskensbergen,
till hjeltens kulle,
till kämpens kummel,
i furors skugga
och granars skymning!

* * *

Sången tystnar, lansar korsas, rasslande emot hvarann,
svärden blodas, leken yrar sköld mot sköld och man mot man,
gotisk fylking bräcks och spränges, och när stumt är vapnens dån,
märka Hellas' söner häpne, att de nu lekt Maraton.

Öfver likströdt slagfält bryter ändtligen ett jubel fram:
hel Dexippos, hel dig, arfving af vår forna hjeltestam!
Och i jublet hörs en stämma, ack så svag och späd och vek:
helsa till min mor, Dexippos! tack för denna glada lek!

Hjelten står med tåradt öga öfver bleknad gosse böjd,
hvars i döden väna anlet skimrar än af stridens fröjd;

i sin famn han lyfter svennen, och han talar så: »farväl!
barn, nu på din mun jag fångar i en kyss din hjeltesjäl.

Må hon sen i ord och toner sväfva jublande och glad
i de sånger, som jag diktar, och på mina häfders blad;
må hon sen igenom sekler andas ungdomsfrisk och varm,
längtande till dåd och lekar, in i millioners barm!

Salig, salig, trefaldt salig prisar jag en lott som hans:
att få fläta hjeltens lager in i gossens rosenkrans,
att ur älskad moders armar ila hän med kind i brand,
strålande af fröjd och fägring, till att dö för fosterland.

Hvad vår verld är kallt förståndig, hvad vår verld är fåvitskt klok!
och hon lönas för sin klokskap med ett blytungt träldomsok:
verldens klokskap föder henne sorg och feghet, skam och svek.
Fyll vårt land, o Zeus, med gossar, mod och tro och lust och lek!

O hur sorg för morgondagen fostrar lumpenhet och kif,
hur det fega allvar kastar dödens skugga på vårt lif!
Zeus, gif slägtet gosselynne, hoppfull håg och fantasi!
Då är träldomsoket fallet, då är verlden skön och fri.

Ej vid Segerns stolta altar må hon firas, dagens bragd;
blygsamt på Barmhertighetens vare offerkransen lagd,

ty din miskund, höge fader, lät oss i en säll minut
med en gudingifven barnlek plåna seklers nesa ut.»

ANTINOUS.

Än ses han der i tusen år han stod
med blicken stirrande i tidens flod:
som speglar än hans väna lemmars glans,
hans pannas vemod och hans lotuskrans.

Och unga slägten i oändligt tåg
å snäckor glida fram på tidens våg
med purpurflagg och blomstersmyckad stam
vid sång och strängalek och skämt och glam.

Men när de nalkas, när de honom se,
då smyger genom glädjen dunkelt ve,
då tiga cittrorna, som ljödo nyss,
på varma läppar domna skämt och kyss.

Ty evigt blommar stranden der han står,
kring honom ler en oförgänglig vår;
men genom våren hän går deras färd
mot okändt mål bakom en höstlig verld.

Han genomspanar i det djupa blå
den gåta hvarje slägte grubblar på
och hvarje slägte ännu olöst fann,
när det vid solnedgångens bryn försvann.

Hvad ser han då, som fängslar så hans syn?
Hvad bådar under kransen vemodsskyn?
O, om hans sorgset blida anlet är
en spegel för det varandes mystér!

Och hjertat gripes af oändligt ve.
Med utsträckt famn de hän mot stranden se:
»O vakna, gosse, vakna ur din dröm!
Säg hvad du ser djupt under tidens ström!

Säg oss om lifvets gåta hvad du vet!
Gif oss ditt skönhetslifs odödlighet!» —
Men förr'n han vaknat ur sitt drömmeri,
ha de med floden drifvit långt förbi.

HESIODOS' RÅD.

Bön med lyfta händer är ej nog,
landtman, då du ber för jordens gröda.
Bed med handen på din plog!
Då välsignar bönens kraft din möda.

I KLOSTERCELLEN.

Gamle munken putsar lampan, styrker
sig ur fylda kannan.
Han kan prenta, han kan dricka fullt
så väl som någon annan,
För det ena kära värfvet har han ej det andra
glömt:
fylt har gubben mången kodex, flere bägare
han tömt.

Se, nu textar han så flitigt med en gulnad bok framför sig,
tryggt utöfver pergamentet konstförfarna handen rör sig,
och af barnslig glädje lyser, då han ser sitt vackra prent,
gubbens panna, sjelf ett åldradt skrynkligt gulnadt pergament.

Hvad han skrifver, hvilka tankar, bryr den gamle icke mycket;
riktig afskrift och siratlig är för honom hufvudstycket.
Åt hvar kapitäl, som lyckats, ler han glad och hemtar kraft
till ett »vidare i texten» ur de milda drufvors saft.

Medan så sitt kall han sköter, är den tysta cellen vorden
hylsan kring ett frö, som fäldes af ett ädelt träd till jorden,

handen kring en liten låga, flämtande för vind och drag,
liten låga, som skall varda stor en gång och göra dag.

Om han visste hvad han verkar, kanske skulle då han kasta
pennan med ett »hjelp Maria!» och till bönkapellet hasta.
Ej du vet det, dogmens fånge, att du frälst ur glömskans hand
formeln, som en dag skall lösa andarne ur dogmens band.

Ensam är du ej i cellen: tyst, osynlig, vid din sida,
dväljs ett sändebud från Honom, vid hvars fot eoner bida.
Det är han, som styr din penna, der hon går så segerrik
fram att rädda Platos himmel och Perikles' republik.

Drick, du gamle! ljuft är vinet, och det fröjdar dig i själen,
och gör färdig, förrn du somnar, den der nya kapitälen!
Öfver tusenårig afgrund så en bro du stilla slår
mellan tusen år bakom dig och framför dig tusen år —

Bron för tanken, som skall grusa fängseltorn och krossa bojor.
Men i mörker höljas ännu herrars slott och trälars kojor,
genom klostergluggen skimrar gamle munkens lampa matt,
och utöfver verlden skrider medeltidens stjernenatt.

ORO.

Seglen upp! Ur slafvars vimmel,
der vi sjelfve slafvar voro,
bröder, ut att frie ströfva
på den vida ocean!
Molnens oro har en himmel;
våra sinnens vilda oro,
som ej lifvets qvalm kan döfva,
fick ett haf till vädjoban.

Ingen efter kosan frågar,
stäfven vänds dit stormen kallar,
vänds åt öster eller vester,
hvart den ystra böljan trår —

dit der norrsken dystert lågar
öfver Zemlas öde hallar
eller dit der solens prester
bedja i en evig vår.

Seglen upp, fast åskor ljunga
kring den mörka himlabågen
och vår synkrets, hvart vi blicke,
höljer sig i nattlig skrud!
Ut att fritt på vågen gunga!
Vind i seglen, eld i hågen!
Intet vestansmek du skicke;
sänd en afgrundsstorm, o Gud!

Slocknen, vemodsögda stjernor!
Ödet vid vårt roder ställer
kursen fritt i vreda vågor
under kolsvart himlapell.

Svällen, segel som hos tärnor
hafsskumhvita barmen sväller,
när den första längtans lågor
tändas i en mystisk qväll!

Hvilken präktig skeppsbemanning,
sammanblåst från alla stränder,
ödets stormvrak, gamla, unga,
sköflade på hoppets skatt!
Sinnen, trotsiga i sanning!
Mörke andar, molnens fränder,
mägtige att blixtar slunga
ur ett töcknigt inres natt!

Hvardagsqvalmet hur förfärligt!
Fredens skrankor, det är burens!
Blott i dryckeslag med döden
räcks åt lifvet ädelt vin.

Hör! i stormen enas härligt
andens verop med naturens,
och den djupa själanöden
löses upp i harmonin.

Högt upp öfver stormen flyger
själens längtan; ständigt sviken
störtar hon i stjernors trängsel
för att nå sitt mål en gång;
ack, men samma oro smyger
genom alla stjerneriken,
himlens sfärer äro fängsel
och oändligheten trång.

Samma oro djupt i barmen,
hvart vi styra, hvar vi stanna,
samma gulsotsfärg på tingen,
hvart vi vända tankens flykt!

Låt oss trampa då i harmen
på den gamla Tellus' panna,
hamna der som ännu ingen
menskofot ett spår har tryckt!

Der som norrskensfogeln sitter
magtlöst flaxande med vingen,
Utgårds jettegam, som fråssar
på en verld i svepningsskrud —
der en lifspuls aldrig spritter,
ej ett öga speglar tingen,
ej en menskostämma lossar
nejdens bundna återljud.

Broder flibustier, du skrattar
doft som uftjut i ruiner,
och du skakar lockig hjessa,
tyngd af svikna drömmars tal.

Väl ditt stumma svar jag fattar,
dystert i din blick det skiner:
»ingen drufva fins att pressa
som kan döda själens qval.»

Du har pröfvat drufvors krafter
och föraktar nu de bästa;
du har tömt förrädiskt ljufva
från Gehennas brända dal,
kalken tömt med Edens safter,
rankans den på korset fästa —
ingen drufva, ingen drufva
läska kan din andes qval.

Du har sett ditt ungblod gjutet
för en drömverlds höga mönster,
du har tviflat, tänkt och hvässat
tankens udd mot tingens skal.

Du har trott och bedt i brutet
ljus från götiskt hvälfda fönster —
ingen än en drufva pressat,
som kan döda själens qval.

Broder, ej vi kasta ankar,
förrn vi polen hunnit hafva:
väg, som hånar forskarns fråga,
öppnar sig för slump och tro.
Der förfrysa vilda tankar,
der förstelnar hjertats lava:
ack! dess värme är en plåga,
isköld är olympisk ro.

Upprätt stödde emot svärden,
pannan högt och trotsigt buren,
som om polens stjernevimmel
vore hennes rätta skrud,

så farväl vi bjude verlden,
så god natt vi ge naturen,
tråkig jord och haf och himmel,
så vi bide dödens bud.

Sen, hvarhelst på haf och floder
snikna krämarkölar fara,
hånfullt på de frusna liken
peka skall kompassens nål,
på de isbelupna stoder,
vittnen inför stjernors skara
om en åtrå evigt sviken,
om en längtan utan mål.

SKOGSRÅET.

Han, Björn, var en stark och fager sven
med breda väldiga skuldror
och smärtare midja än andre män —
slikt retar de snöda huldror.
Till gille han gick en höstlig qväll,
då månen sken öfver gran och häll,
och vinden drog
med hi och ho
öfver myr och skog,
genom hult och mo;
då var honom trolskt i hågen,

han ser åt skogen och har ej ro,
han skådar åt himlabågen,
men träna de vinka och nicka,
och stjernorna blinka och blicka:
gå in, gå in, gå in i hvinande furumo!

Han går, han lyder det mörka bud,
han gör det villig och tvungen;
men skogens dvergar i kolsvart skrud,
de fara med list i ljungen
och knyta ett nät af månens sken
och skuggan från gungande qvist och gren,
ett dallrande nät
i ris och snår
bak vandrarens fjät,
der fram han går,
och skratta så hest åt fången.
I hidena vakna ulf och lo,
men Björn han drömmer vid sången,
som rundt från furorna ljuder
och hviskar, lockar och bjuder:
gå djupare, djupare in i villande gåtfull mo!

Nu tystnar brådt den susande vind,
och sommardäglig är natten,
och vällukt ångar från blommig lind
vid kärnens sofvande vatten.
I skuggan hörs ett prasslande ljud!
Der böljar en skär, en månhvit skrud,
der vinkar en arm
så mjell och rund,
der häfves en barm,
der hviskar en mund,
der sjunka två ögon i dina
och leka så blå en evig tro,
att alla minnen försina:
de bjuda dig domna och glömma,
de bjuda dig somna och drömma
i älskogsro i vyssande söfvande furumo.

Men den, hvars hjerta ett skogsrå stjäl,
får aldrig det mer tillbaka:
till drömmar i månljus trår hans själ,
han kan ej älska en maka.

De ögon så blå i nattlig skog
ha dragit hans håg från harf och plog,
han kan ej le
och fröjdas som förr,
och åren de se
in om hans dörr,
men finna ej barn och blomma;
han vesäll åldras i öde bo,
kring härden stå sätena tomma,
och väntar han något af åren,
så väntar han döden och båren,
han lyss med oläkeligt ve till suset i furumo.

SNÖFRID.

qvällens mörker och stormens larm
han hörde en röst vid sin fönsterkarm:
»Gunnar,
nu går det böljor öfver sjö!
Kom, jag vill se om din håg är varm,
om mod kan bo i en gossebarm:
kom, gunga på våg en huldremö!
Och rädes du icke för svek och harm,
Gunnar,
då styra vi ut till din lyckas ö.»

Det var Snöfrid.
Djupt i skogen stundom såg han henne,
älskligare huldra aldrig fans:
skön hon var med blåa ögons glans,
gyllne lockar om det hvita änne.

Han ilade ut, hon tog hans hand,
så gingo de ned till sjöastrand . . .
»Snöfrid,
hur fager du är i din silfverskrud!»
Och månen rann upp vid skogens rand
och lyste ur moln med rödgul brand
å seglet, som spändes på ungmöns bud,
och snäckan hon sköt i skum från land.
»Snöfrid,
Vi gunga på våg, mina drömmars brud!»

Vid hans sida
sitter hon och lyss till vindens saga,
skådar drömmande till månens klot;
rundt omkring dem dånar vågors hot,
rundt omkring dem stormens röster klaga.

Nu vräker en bränning mot stäf och stam,
der skjuter en berghög udde fram.
»Gunnar,
vi syna guld i månljus natt,»
så locka små troll i dvergaham,
de locka och vinka från bergets kam:
»kom, gosse, tag din lycka fatt!
Vi skola dig fria från armods skam!
Gunnar,
gif oss din själ, då får du vår skatt!»

Det hviner i luft, det skummar på fjärd,
der brusar nu fram en rasande färd.
»Gunnar,
der kommer Utgårds vilda jagt.»
De komma med lurar och fanor och svärd
och ryta sin döfvande hyllningsgärd
åt våldet, som Midgård i kedjor lagt.
»Gif oss din själ, och i minnets verld,
Gunnar,
ditt namn skall stråla med ärans prakt!»

Nu syntes en vik der månen göt
sitt skimmer och böljan domnad flöt.
»Gunnar,»
så lockar en röst, »vänd hit din stäf!
Dig väntar en hydda i lundens sköt,
en trohet som aldrig sitt löfte bröt,
här drömme du ljuft vid strandens säf!
Den vänaste arm, som ett famntag knöt,
Gunnar,
skall väfva med kärlek din lefnads väf!»

Men Snöfrid reste sig
hög i stäfven:
»bättre är kämpens
ädla armod
än drakens dolska
ro på guldet,
bättre är hånad
död för det goda
än namnfrejd vunnen
i sjelfvisk äflan,

bättre än fridens
är farans famntag.
Väljer du mig, då
väljer du stormen.

Ty de hårda
hjeltelifvets
runor lyda:
svärd mot snöda
jettar draga,
modigt blöda
för de svaga,
glad försaka,
aldrig klaga,
strida hopplös strid
och namnlös dö.

Det är lifvets sanna hjeltesaga.
Leta icke efter lyckans ö!

Och i töcken
svann hans huldremö.
Ensam dref han kring i böljors öken.

* * *

Gunnar! Gosse!
Många vägar öppna sig till griften;
om bland dem du väljer kämpens stig,
genom oro, qval och hårda skiften,
genom tviflets töcken för han dig.
Trött och ensam
kämpe i sitt blod den man, som lyfte
sköld till värn för denna verldens små,
och ju himlen närmare hans syfte,
desto tyngre fjät han måste gå.

Dock, du gosse,
är du dina bästa drömmar trogen,
återser dig huldran någon gång,
leker med dig, som I lekt i skogen,

sjunger för dig tröstlig runosång,
öppnar för dig
dina barndomsminnens blomstergårdar,
när från strid du längtar dit igen,
der på Idavallen nornan vårdar
morgonlifvets gyllne taflor än.

BALDERSBÅLET.

Verldens oskuld hvilar
på det vigda bålet.
Genom allt, som andas,
Går en iskall rysning.
Blodröd sjunker solen,
fjällens skuggor växa,
och i askens krona
susar tidens höst.

Gudar stumme bida
kring den bleke Balder.
Fimbulnatten nalkas
nu må bålet brinna!
Himlens fäste mörknar.
Oden fattar facklan;
ännet, skumt af sorger,
sänkes mot hans bröst.

Nu är ändad hvarje
hugfull hjeltehärnad,
menskobarm skall afla
endast onda uppsåt,
stark skall niding stånda,
god i länkar ligga,
tills att Surters låga
öfver verlden far.

Som i dvale domnad
dröjer vise fadern,
gudens tanke grubblar
öfver mörka gåtor,

dyker ned i djupen
efter dolda runor,
lyssnar ned i andens
urgrund till ett svar.

Fann den vise fadern
hvad han fjerran letat?
Lugnadt änne lutar
Lopt*) till Balders änne,
hviskar till den döde
hvad ej Valhall vetat,
hviskar det som ingen
ingen anat har.

Vill du gissa gåtan,
gå en natt i skogen,
lyss till stormens stämmor
i de skumma moar!

*) Oden.

Lyss till qvalfull qvidan,
lyss till rop och klagan,
hör den djupa bigten
ur naturens bröst!

Helig tystnad följer
fridlös fasas verop,
och som orgeltoner
sväfvar genom skogen
Odens högsta aning,
verldsförsoningslöftet:
lifvets strid har mening,
djupsta fall har tröst.

VAKNEN!

(Efter O. Viig.)

Vaknen, Nordens alla hjertan,
ur den långa vinterdvala!
Lyssnen åter till de röster,
som om ädla bragder tala!
Vaknen, vaknen upp till lifvet,
I som drogens hårdt med döden,
morgonrodnans fana svajar,
upp och följen hennes öden!

Vaknen upp och leten idogt
i de kämpekummel höga,
i de stora minnesmärken
anden ställde för vårt öga!
Vaknen upp till syn och sinne
för det stora, för det ljufva,
som kan smälta qvinnohjertan,
som kan hjeltehjertan kufva!

Hör de djupa ljud från Nordens
barndomsdagars Baldershage,
kämpeluren, Heimdalshornet,
silfverharpans klang hos Brage!
Hör, det är den vaggsång nornan
fordom qvad för folkets öra
och ett nordiskt barnahjerta
ännu glädes af att höra.

Lyssna, lyssna, djupt ur fjellen
hörs en ton, ej än förgången,
från den gamla Valas harpa,
kämpevisan, skaldesången!

Vindens qvad i askens krona,
hviskningen vid Baldersbålet,
Frejas suck och svärdens stålklang
ljuda än i modersmålet.

Vaknen upp och skåden klarligt,
huru fädren här i norden
sträfvade till mer än ära
och till mer än glans på jorden,
ja, till mer än Valhalls glädje
och ett rum i fadershuset —
till att dö vid gudars sida
i den sista strid för ljuset!

KORPEN.

(Efter Edgar Allan Poe.)

Trött en natt jag satt och drömde vid
en gammal bok, der glömde,
bakom seklers förlåt gömde tankar
hägrade förbi.
Knappt jag börjat slumra, förr än något knac-
kade på dörren,
något pickade på dörren — ticketick det ljöd
deri.
Upp jag blickade och sade, väckt ut ur mitt
drömmeri:
»nå stig in! hvem söker ni?»

Aldrig går det ur mitt minne: årets sista natt
var inne,
i mitt rum, som i mitt sinne, skred dess skug-
gors tåg förbi.
Längtande till morgonstunden, höll jag mig vid
boken bunden;
ack men djupt i hjertegrunden, ack, som alltid,
ljöd deri
hennes namn som här förklungit — Leonor
det klingar i
änglasfärers harmoni.

Lampan fladdrande beskiner sidenböljande gar-
diner,
hör, det prasslar, hör, det hviner i de tunga
draperi!
Och hvad annat förr mig hände, aldrig sådan
skräck jag kände,
aldrig hemskare sig tände flamman i min fantasi,
och jag hviskar, icke hörbart, blott att varda
skräcken fri:
»stig då in! hvem söker ni?»

Dock min häpnad snart sig lade, lugn jag återvunnit hade,
då jag gick till dörr'n och sade: »ack förlåt mitt bryderi!
Öfver nyss i slummer bragta sinnen smög så sakta, sakta
eder knackning knappt att akta, knappt att uppmärksammad bli.» —
Ut jag såg i förstugången, men hvad såg jag väl deri?
Endast skuggors féeri.

Ut min blick i mörkret irrar, in i nattens djup han stirrar,
och en dröm min själ förvirrar med onämnelig magi.
Ej den djupa tystnad störes, ej en bild för ögat föres,
»Leonor!» det hviska höres . . . O, hvad smärta ljöd deri!
Hvilka äro de som vexla detta qväfda hjerteskri?
Jag och eko, endast vi.

Medan så mitt inre flammar, står jag åter i
min kammar,
och hvad hör jag? Än en knackning. Något
hemligt är deri!
hastigt rinner mig i hågen: åh, det är på fön-
sterbågen!
Still, I tankar, I som frågen, hvad af detta
mände bli,
still, mitt hjerta, tills jag funnit, att det mystiska
häri
var — en vind, som flög förbi!

Ha, då fönstret upp jag kastar, in en korp i
rummet hastar —
ståtlig fogel! mystisk uppsyn! Sekler skönjas
ju deri.
Ingen helsning han mig bringar, då han straxt
på svarta vingar
upp på dörrens karm sig svingar och slår ned
så trygg och fri

på en Pallasbyst å karmen, fullt så hemmastadd och fri
som i skogens sceneri.

Hvad? Jag tror att hans besatta uppsyn lockar mig att skratta.
Kan hans min, den vishetsdryga, läka min melankoli?
Sändebud från nattens länder, dit du kanske återvänder,
gamle korp från Stygens stränder, säg, då du min gäst vill bli,
säg ditt namn i underjorden, säg, hur nämnes du deri?
korpen svarade: Förbi.

Underligt jag fann det vara, att en fogel så kan svara;
fast hans svar var ett ord bara och med föga mening i,

ty bland alla menskosöner hvem har rönt hvad
här jag röner
att en kolsvart fogel kröner dörrens karm så
trygg och fri,
sitter på en bild af Pallas, som i skogen trygg
och fri,
kallande sig sjelf Förbi?

Korpen, som allt jemt vill tjena till en hjelm-
kam åt Atena,
sade detta ord allena; han har tömt sin själ
deri.
Ej den djupa tystnad stör han, ingen enda
fjäder rör han. —
»Hopp och vänner flugit från mig; snart väl
skiljas äfven vi,»
så jag sade: »när är stunden, då vi skiljas
äfven vi?»
Korpen sade då: förbi.

Att en fogel så kan svara hör ju till det underbara;
dock, han säger ett ord bara, som han kanske öfvats i
af en skald, hvars hårda öde, förrn han lades till de döde,
ville, att hans strängar ljöde till det enda ord: förbi —
att hans sång, den brustna, ljöde i det enda hjerteskri:
förbi, förbi!

Midt för dörr och korp jag rycker soffan fram, ty, som jag tycker,
bör han lyss till mina nycker, mildra min melankoli,
och på soffans sammet sänker jag mig ned och eftertänker
hvad i fogelns ögon blänker, hvad det är för trolleri

i hans dystra Hadesskepnad, hvad det är för mening i
detta hesa rop: förbi.

Så jag länge öfverväger, ej ett enda ord jag säger,
korpen stirrar — hu, han eger i sin blick en hemsk magi!
Tankfull lutar jag mitt sjuka hufvud mot det sammetsmjuka
hyende, hvars purpur lampan sprider skiftningar uti.
Ack, den tid, då hennes hufvud lutade i svärmeri
mot dess purpur, är förbi!

O, igenom rummet simma ambraskyar som en dimma!
Lyss, jag tycker mig förnimma englars tysta steg deri.

Fören I från Gud en helsning, kommen I med hopp och frälsning,
frälsning, ack, från hennes minne, som min ande fängslats i?
O, är ögonblicket inne, då min själ kan varda fri? —
Korpen ropade: förbi!

Du profet och leviatan, kanske fogel, kanske satan,
slungad hit af menskohatarn eller stormens raseri,
säg min arma själ, som lider, som besegrad ännu strider,
i hvars spår förtviflan skrider — säg hvad änden måtte bli!
Fins i Gilead ännu balsam, fins ett hopp att varda fri?
Korpen svarade: förbi!

Du profet och leviatan, kanske fogel, kanske satan,
säg, du bud från menskohatarn, vid den Gud vi lefva i,
väntar ingenstädes freden? Förer ej den tunga leden
till ett fjerran saligt Eden, der jag åter slutes i
hennes famn, hvars namn nu klingar ljuft i himmelsk harmoni?
Korpen svarade: förbi!

Bort från mig, demoners like! Till ditt dystra afgrundsrike
Hän i storm och natt du vike! Höj du der ditt hesa skri!
Lemna ej ett dun till minne af det ord, som qvalt mitt sinne!
Är ej ögonblicket inne, att du lemnar dörren fri,
fritt mitt hjerta, som du borrat djupt din rofdjursnäbb uti?
Korpen svarade: förbi!

Vingen ej han röra gitter; — qvar sen åratal
han sitter
och hans ögons hemska glitter stirrar jemt
med hexeri.
Och när lampans skimmer strömmar öfver hans
och mina drömmar,
ser jag, hur hans skugga faller öfver golf och
draperi.
O, den svarta svarta skuggan dväljes jemt min
själ uti,
suckande: förbi, förbi!

EN BLOMMA.

Hon spirade upp vid korsets fot
på enslig graf,
ett brustet hjerta åt hennes rot
sin lifssaft gaf.

Hon blickade ljufligt, hon nickade täckt
med tårstänkt kalk för nattlig vind:
den bleka purpurn i hennes drägt
har skimrat förr på en flickas kind.

Det lästes en gåta i ungmöns blick,
som snart var stoft;
en yngling vid grafven tydningen fick
i blommans doft.

SVÅRMODETS SON.

Hvart han går, af nattliga moln betäckes
himlen, fogeln tystnar och ängen gulnar,
källans sorl förstummas, och kalken sluter
doftande blomman.

LYSS TILL GRANEN VID DIN MODERS HYDDA!

(Finskt ordspråk.)

»Hvar än du fjerran är, så lyss till suset
af granen skuggande din moders hydda!» —
Du helga träd, du alltid sommarprydda,
som stiger himmelssträfvande ur gruset,

jag hörde dina ord. Af hjertat tydda,
de ryckt mig ur det vilda lefnadsruset
tillbaka hit till tysta fadershuset —
mer tyst än förr: dess åbor äro flydda.

Här vill jag nu vid enslig härd mig sätta
och lyssna, när utur min barndomssaga
du hviskar ljufva bilder i mitt minne.

Men är det vinden, som förskyller detta?
Jag hör den gamla granen endast klaga
och hör dess klagans eko i mitt sinne.

DRÖMMAREN.

»Hvadan, trötte främling?» — Han svarar icke.

»Hvila! Njut en svalkande dryck!» — Han vandrar tyst förbi och stirrar alltjemt mot trolöst vinkande fjerran.

VATTENPLASK.

Invid palatsen
lagunens vatten
melodiskt sqvalpar
i sommarnatten.

En solbrynt gosse
i sliten kappa
behagligt hvilar
på dogens trappa.

Och böljan hviskar
invid den lille,
som något hemligt
hon säga ville.

»Se kungasonen!
Se gudars like!
Men skall han ärfva
sitt kungarike?

Hur än vi vandra
kring verldens länder,
vid hafvets kuster,
vid floders stränder,

vi ana furstar,
der barn vi blicke,
men vuxna kungar
vi finna icke.»

HVADAN OCH HVARTHÄN?

När sist jag färdades denna led,
då smyckade våren lund och hed,
med spegeln bäcken till blommor sprang,
och rymden fyldes af klockors klang,
och solen lyste ur morgonsky,
och stugan vid grinden der var ny.
Från dörr'n mig mötte ett blidt »Guds fred!»
Der stodo, klädda i högtidsskrud,
den unge bonden och hans brud.
De helsade gladt; sen sporde han:
»Hvarifrån och hvarthän, du vandringsman?»

Men nu, när jag färdas samma led,
går solen i tunga skyar ned,
och bäcken är mörk och himlen skymd,
och klockor dåna i mulen rymd,
på heden härjar en höstlig vind,
och grånad af år är stugan vid grind,
och ingen helsar mig der »Guds fred!»
fast dörren som fordom öppen står,
men ut en svartklädd skara går
mot kyrkogårdens gulnade trän. —
O, vandrare, hvadan och hvarthän?

Så färdas jag fram min tysta led,
hör Tiden rulla ut sin ked,
han mäter sekundernas snabba fart
med pickande hjertan, som brista snart;
han mäter skeden af år vid år
med slägten, som trampa hvarandras spår;
allt djupare firar han kabeln ned
med länk vid länk af graf vid graf,

att pejla oändlighetens haf
och söker fåfängt i hvarje stund,
att nå det evigas ankargrund.

Jag drömde mig fly bland solars mängd
från stjerneängd och till stjerneängd.
Hvar stjerna, ack, var ett fängelse
för tvifvel, qval och förgängelse,
från alla stego der suckar opp:
»hvar stamma vi från och hvart går vårt lopp?»
Hvar stråle, som hän genom rymden far,
är ett bud, som letar och ber om svar.
Men svaret på »Hvadan och Hvarthän?»
var gömdt på det tigande Mörkrets knän.

Jag drömde mig sen i den bästa hamn:
jag var ett barn i min moders famn.
På frågan jag hört från stjernorna nyss

gaf hon mig svar med en ljuflig kyss.
Vi sågo och sågo på hvarann,
allt annat i verlden än hon försvann,
och rummets oändlighet slöt sig då
tillsammans i hennes öga blå,
och tiden stod: i min moders blick
jag in i det eviga skåda fick.

VI SES IGEN.

Och vårsol lyste vid österns bryn,
när riddarns son gick igenom byn.

I dörr'n till hyddan der under lind
stod liten flicka med rosig kind.

Och gossen sade: god morgon, du!
och kysste henne i samma nu.

De voro morgnade båda nyss,
och frisk som morgonen var hans kyss.

Långt skall jag färdas, du lilla vän,
men glöm mig icke! vi ses igen.

Så sade gossen och log och gick. —
Hon glömde aldrig den kyss hon fick,

hon glömde aldrig hur skön han var,
hur trofast lyste hans ögonpar,

hur käckt på böljande lockar satt
hans fjädervajande junkerhatt.

Hon växte upp och hon mindes än
de ord af gossen: vi ses igen.

Hon växte upp och var glad och skön
fick lyss till mången en kärleksbön,

och många friare kommo, men
hon sade endast: jag har en vän.

Och åren svunno med hastigt lopp,
men tiden störde ej hennes hopp.

Och hennes vår, hennes sommar svann;
hon tänkte glad: vi få se hvarann.

Hon tänkte än i sin ålders höst:
vi mötas åter, det är min tröst.

Och in i döden hon tänkte än:
hvad jag är lycklig! vi ses igen.

DE BADANDE BARNEN.

"Und jene himmlischen Gestalten
Sie fragen nicht nach Mann und Weib."
Göthe.

Tusenskönor och konvaljer växa ända intill randen
af en liten bäck, som glider genomskinlig öfver sanden;
häggen, höljd af hvita blommor, doftar der invid på ängen,
och mot vattenliljan sänker lönnen sina gyllne hängen.

Liten pilt och liten flicka sitta der på blomstertufva,
sedan de på ängen länge flugit kring som hök och dufva.
Gossen säger: »jag vill bada, ty här är så varmt och soligt.»
»Sval är bäcken», säger flickan; »låt oss bada! det blir roligt.»

Gossen lemnar sina strumpor och de andra näpna plaggen
kastade omkring i gräset, lögadt nyss af morgondaggen.
Byxorna med de af mamma sydda granna axelremmar
visa ännu, der de ligga, rundningen af piltens lemmar.

Vid den slarfvens sida lägger liten tös med ordningssinne
ned sin vackra skära klädning, silkesduk och kjol och linne,

lägger sedan allra öfverst bandbeprydda sommarhatten.
Och med glädjerop nu båda springa i det klara vatten.

Se, de muntra barn till mötes bäckens klara bölja hoppar,
smyger sig med smek och kyssar kring de täcka friska kroppar,
flyger upp i stänk omkring dem, så att tusen perlor glimma,
när den glade pilt försöker lära lekkamraten simma.

Lär hon det, så har han lofvat fylla hennes korg med nötter.
Hur hon sprattlar nu och sparkar med de knubbigt nätta fötter,
hur hon sträcker ut den ene och den andre trinde armen,
medan hon på gossens händer hvilar med den späda barmen.

Sparfvemamman, som i lönnen nyligen sin boning fäste,
tittar qvittrande på barnen öfver kanten af sitt näste,
tycker: »fast de ej ha vingar, ha de ändå samma gamman,
som då jag och sparfvepappa plaskade som ungar samman.»

Och när lärkan, som i rymden hvilar på de sträckta vingar,
ser det oskuldsfulla paret, slår hon till en drill, som klingar
likt ett eko af det jubel, som i tidens första stunder
höjdes af den första lärkan öfver paradisets lunder.

DRÖMLIF.

Upp i sadeln och bort! Ty du längtar, min skatt,
ty du längtar att svärma på drömmarnes stråt,
och med dig och med mig genom stjernerik natt
ilar eldige vingade springarn framåt.
Du, mitt älskade barn, på din panna så ren
är en dager, en underlig dager röjd:
är det strålande stjernors återsken?
är det skimmer af bidande stunders fröjd?

Djupt der inne i hviskande skog är ett slott;
mellan remnade vallar och mossiga torn
trifvas rosor och vallmo med tistlarne godt,
och förrostadt sen sekler är väktarens horn.
Öfver fönster, der spindeln har bundit sitt nät,
klänger murgrön kring bågar, pilastrar och tak,
och din aning kan lyss till minuternas fjät
i de skymnande hvalf, i de tysta gemak.

Och din aning kan höra en stämma: förblif
i den borg, der de slöjade minnen stå vakt,
der du känner det djupa i tystnadens lif,
der du röner det ensligas väckande magt,
der du, frälst utur menniskobränningens larm,
ur det jägtande intet, som andarne tär,
kan förnimma vid skapelsens eviga barm
i ditt innersta djup, att du är, att du är!

Jag skall föra dig in i min riddaresal,
hvarest Saga oss väntar vid flammande härd
och till välkomst dig räcker en runhöljd pokal
och dig bjuder försjunka i känslornas verld,

och när nattlige stormarne kämpa sin strid,
vill hon söfva ditt barnsliga hjerta i ro
med den heliga vaggsång om kärlek och frid,
som är diktad i Eden af oskuld och tro.

Men när morgonen randas, på jägaretåg
skall du följa mig ut öfver daggiga berg,
du skall gunga med mig öfver morgnande våg,
der hon hvälfver i gryningens rosiga färg,
genom skogarnes skymning vi ställa vår gång,
genom susande lund, genom hvinande mo,
der vid granarnas djupa och mystiska sång
det förgängliga gripes af evighetstro.

Och det lif, som vi flydde, af oro och flärd
har förtonat och sjunkit vid synranden ner,
och två älskande bröst och en drömmande verld
det är allt, och allt annat det finnes ej mer.
För din ande har tändt sig en skönare dag:
på de östlige fjällarnes purprade kam
gå med tankfulla ännen och svärmiska drag
i ett festtåg de tigande timmarne fram.

Och du känner allt mer, hur han strängas,
din håg,
till en samklang med skogens högtidliga sus,
och som insjön de himmelska facklornas tåg
skall du spegla i hjertat det evigas ljus,
och ditt lif är en strimma i dagrarnes spel
och en ton uti sfärers förklingande ljud,
af det stora, det drömmande hela en del,
som förnimmer, att skapelsen drömmer om Gud.

Då vi vandra vid bäckarnes skuggade lopp,
då vi dröja vid fors och vid skummig kaskad,
skall du skåda med tryggadt odödlighetshopp,
huru hvirflarne fly med de vissnade blad,
och när månen en spång öfver böljorna slår
af sitt speglade glitter från strand och till
strand,
skall du skönja i drömmar den strålväg, som
går
till det eviga hän från förgängelsens land.

Se hur ängarna klädas i svallande flor,
hur de silfrade dimmorna skrida förbi!
O, så lyss och förnim då den hviskande kor
utaf tidernas andar, som sväfvar deri!
Och du känner en varsel i bäfvande bröst
af det djupsta, som seklernas hjerta förnam,
hvad af ve och af manande allvar och tröst,
som har sprungit ur siareharporna fram.

Ty de hviska, att stridens och smärtans mystér
är fullkomningens vilkor och själarnas rätt,
att det drag utaf vemod, som skapelsen bär,
är af trånad att skåda en ädlare ätt.
Ja, den samklang du njuter är längtan uti,
ty naturen hon bidar, att menskan en gång
skall förvandla dess drömmande lifs harmoni
till en vaken och frigjord och jublande sång.

Det är derför med blommor hon pryds som
en brud,
med symboler af all tings förnyelses tid;

det är derför hon profvar om våren den skrud
hon skall bära, när slägtet har vunnit sin strid.
Det är frihetens hägrande paradishopp,
som sin skimrande färgprakt i skyarne strör
och i blomman ger safter åt svällande knopp
och ger rosor på kinden åt gossar och mör.

Ty i menniskans ande ha tingen sin lag:
när med renare öga hon skapelsen ser,
skall ur renare eter en klarare dag
genom blånande rymderna sänka sig ner,
och när skalderna strängarne skönare slå,
skall en rikare prakt öfver jorden ses spridd,
och ju högre de spanande tankarne nå,
se, dess djerfvare spänner sig himmelens vidd.

KYSSEN.

Bäck mig de väna läpparnes kalk, fast drycken han ger mig
städse i ljufvaste fröjd blandade saknadens qval!
Aldrig du närmat din mun, förrän, gripen af trånad, min ande
slet i de känsliga band stoftet på honom har lagt.
Liksom en fånge vid vintrens slut, när en smekande vårflägt
spelar från blånad sky in i hans fängelsehvalf,

trycker mot gallret sin kind och andas och njuter, men känner
dubbelt i njutningens stund tyngden af bojan han bär;
så när din kyss, så frisk som vestan på blommande ängar,
skön som en ros i sin knopp, kom till min fängslade själ,
spratt i bojan hon upp och trängde mot läpparnes stängsel,
ifrig att svinga sig bort, svinga i frihet och ljus,
hän till den verld, der ditt innersta jag, du älskade, dväljes,
der, för att, död för mig sjelf, evigt få lefva i dig.

HÖSTQVÄLL.

Solen går ned, och molnen vandra med vefullt sinne
hän öfver skummande sjö, öfver susande skogars skymning.
Måsen skriar på ödsligt skär,
falken dväljes i klyftans skygd:
trött att jaga han gömt sin näbb i
vingens af skurar tyngda dun.

Solen gick ned, det mörknar allt mer öfver
moens furor,
mörknar om bergen, der ränniln suckar i ljung
och mossa.
Tvinsjukt dröjer ett gulblekt sken
öfver vestliga kullars rand,
dagens hviskande afsked tonar
sorgset i tätnande skuggor bort.

Regnets fall på hällarne sorlar af vemods-
sägner,
födda af molnens jordkringsväfvande skumma
tankar;
sjöns emot stranden brutna våg
brusar af dunkla ödens gång;
röster, skälfvande hemskt af smärta,
ropa i stormen ur skogens djup.

Ensam ute i öde nejd, mot fuktig klippa
lutad, står förtrollad en vandrare, lyss och
njuter.

Känner hans själ en samklang med
sången, som höjes af stjernlös natt?
Dör hans ve som en sakta ton i
höstens väldiga sorgedikt?

ELFVAN TILL FLICKAN.

Väna barn, som lekfull sänker
barmen i min våg och blänker,
lik den skönsta vattenlilja, skär och
hvit i bölja sval!
Hvilka skiftesrika lotter
vänta dig, du menskodotter,
medan, jemt sig lik, min källa sorlar under
björk och al!
Jag har ej som du att bida
dag att fröjdas, dag att lida:

jemt sig lika mina vågor välla i oändligt tal.
Du skall blomstra upp till qvinna,
älska, älskas, tända, brinna,
medan tyst min källas flöden glida i den stilla dal.

Väna barn, ännu i hågen
lika kyligt frisk som vågen,
skönsta neckros, som jag gungat skär och hvit
på bölja sval!
Blott en tid, och du skall drömma
drömmar underliga, ömma,
medan, jemt sig lik, min källa sorlar under
björk och al.
Blott en tid, och du skall böja
knä i brudens skira slöja
bredvid den du lyckliggjorde med ditt hjertas
blyga val.
Blott en tid, och du skall trycka
i din famn en moders lycka,
medan tyst min källas flöden glida i den stilla dal.

Gåtfullt dunkla menskoöden,
hoppet, kärleksglädjen, döden
famnar jag, då dig jag famnar, sköna barn med bölja sval!
Endast några solhvarf farna —
och för dig skall gåtan klarna,
medan, jemt sig lik, min källa sorlar under björk och al.
Ack mitt flodlopp aldrig hinner
målet, som din bana vinner,
då af lifvets fröjd förklarad och förklarad af dess qval
du får sjunka in i döden,
dö som aftonrodnadsglöden,
medan tyst min källas flöden glida i den stilla dal.

KLOCKORNA.

Det ståndar öfver tidshafvets böljande svall
ett torn af genomskinlig och eterklar kristall.
Det sänker sin grundval igenom djupen ner,
dit ingen aning räcker och intet intet öga ser.

Det sträcker sina murar genom stjernehimlar blå
och högt igenom himlar, der inga stjernor gå,
det höjer sin kupol genom alla rymder opp,
och hvarje tanke svindlar, som sväfva vill emot dess topp.

Två klockor äer hänga i kupolens stolta rund —
den ena stöpt af strålglans från ljusets grynings-
stund,
den gyllne kläppen svingar för idéernas flägt,
hon klämtar så sakta i takt med verldens ande-
drägt.

Hon klämtar så sakta med en manande ton,
som dallrande segnar från zon och till zon
och, när han hunnit jorden, förklingar så ren
i ädla själars längtan och aftonrodnans purpur-
sken.

Hon manar dessa själar så allvarsdjupt och ömt
att drömma skönt och verka för hvad de skö-
nast drömt
och minner dem hvar qvällstund, vid solned-
gångens brand,
om fjerran sanningsriken och oupptäckta skön-
hetsland.

Hon klämtar i trånad att viga in den stund,
då jordens slägten varda ett syskonförbund,
der hvarje smärta finner sin smekande tröst
och hvarje tröttadt hufvud sin hvila vid ett
älskadt bröst.

Hon klämtar i trånad att stämma in en gång
med sina skära toner i folkens frihetssång,
att ringa öfver verlden det saliga bud:
se, jorden blir Guds rike! Se, menskligheten
finner Gud!

Men i den andras gjutform förstelnande flöt
det mörker, som har rufvat i kaos' dunkla sköt.
Den tunge kläppen hvilar — hon hänger tyst
och stum,
och hennes kupa liknar en nattlig himmels
hvälfda rum.

I torn-arkaden ned om, der sitter, skum i håg,
en demon med handen vid klockans starka tåg,
orörlig som en bildstod, och ser med dystert hot
till häfdernas böljegång, som brusar rundt om tornets fot.

Än tumla de i solglöd, och än är solen skymd,
men om en gång det svartnar kring hafvets hela rymd
och sista böljan krossas i bränningars larm,
som vaggat siardrömmar, de framtidsljusa, i sin barm,

Om hopplöshet faller öfver menskligheten nöd,
om frihetssången tystnar för gunst och för bröd,
om ungdomshjertat kallnar och känner utan qval,
hur bort ur verlden viker det godas helga ideal.

Då knyter sig handen kring klockans starka tåg,
då ringer demonen med rasande håg,
då svingar nattens klocka sin ofantliga rund,
då skälfver hela verlden och remnar i sin djupsta grund.

DIN SORG ÄR DIN.

Du menskobarn, hur tung din lott du
känne,
sök ej hos dina svaga likar tröst!
Lägg ej din sorg på redan tyngda bröst!
Din sorg är din, och du bör bära henne.

DEN FLYGANDE HOLLÄNDAREN.

Det fins ett skepp som går och går,
men aldrig går i qvaf;
kaptenen många hundra år
har drifvit kring på haf
och svurit med förtviflans lust
på rorman vid hans ratt,
som ej kan köra upp på kust
i någon stormig natt.

Men rorman gör hvad han förmår,
om än med föga hopp:
der bränningen som vildast slår,
dit styr han skeppet opp,
han krossa vill dess hårda barm
mot klippa, bank och skär,
men böljans harm, hans egen harm
och allt förgäfves är.

Han söker hamn, hvarhelst han kan,
och strand, hvart än han kom;
men vill han göra redden an,
då svänger skeppet om,
en vindstöt spänner hvarje fåll
och bugtar hvarje klut
och slungar skutan som en boll
på vida hafvet ut.

Så är hon dömd att gå och gå
förutan ro och rast.
Om natten ser man lågor blå
omfladdra hennes mast;

om dagen käns den skutan snart
på klyfvarns egna form
och att hon rider upp med fart
emot den värsta storm.

Ja, utan ro och utan rast,
i söder och i nord,
hon kryssar ständigt med en last
af lefnadsqval om bord.
Mång hundra år hon gått och gått
rundt om magnetens nål;
hon har så brådt, så brådt, så brådt,
fast hon har intet mål.

Der isberg stjelpa under brak
sin norrskenskrönta kam,
såg eskimå'n i sin kajak
det seglet stryka fram;
med skräck malajen seglet såg,
der under speglad skog
i lä af palmerna han låg
på lur med sin pirog.

Och väktaren på Eddystone,
då öfver böljans ban
han skönjer skeppet långt ifrån,
så väntar han orkan;
och väktaren på Vinga fyr
han vet hvem seglarn är,
som sväfvar fram, der brottsjön yr
bland månbelysta skär.

Då stormen slet på fästets hvalf
i trasor nattens sky,
och rymden tjöt och mörkret skalf
för blixt och hagelby,
och nödsignaler lossades
vid gälla jemmerskri,
och strandadt fartyg krossades,
strök detta skepp förbi.

I fosforsken det blänkte fram,
kom med orkanens hast,
och mar-eld lyste kring dess stam
och lågor på dess mast,

det hof sig upp med ryslig fart
på tornhög böljas bryn —
hvart jemmerrop förstummas snart
vid sådan undersyn.

På däcket ses kaptenen stå
med gastars brödraskap,
hans näsa skiner svafvelblå
af drufvorna från Kap,
det hvita håret fladdrar vildt
om pannans plöjda grund,
men ögat, o det blickar mildt,
och vänligt ler hans mund.

De drunknande han helsar gladt
och nickar hjertlig tröst,
och genom storm och genom natt
han höjer skroflig röst:

»Döm, sjöman, ej ditt öde hårdt!
Och räds ej, bleka mö!
Ty, tro mig, lefva det är svårt,
men godt det är att dö.»

Och som han kom han ilar bort
från dem, som gå i qvaf.
Han spanas säkert inom kort
på annat fjerran haf.
Och intet skepp är kändare;
fast aldrig sedd i hamn,
»den flygande holländare» —
hvem hörde ej hans namn?

* * *

Så irrar han. Dock vet man, att
af ödets nåd han får
till ankars gå en enda natt
på hvarje hundra år.

O, hulda natt, hur trösterik,
då han från stormig sjö
får styra in i Drömmens vik
på Fogel Fenix' ö!

Fast ön ej än på något kort
med visshet prickats ut,
lär mången dock, som man har sport,
fått se den en minut:
ett barn i dröm på fadrens knän
och skalden i sin sång
till hennes sälla ängder hän
få sväfva någon gång.

En moder vid sin gosses graf,
med kransen i sin hand,
bärs af sin saknad öfver haf
till Fogel Fenix' land:

der leker sonen i en lund
så frisk och lefnadsvarm,
hon trycker honom då en stund
intill hugsvalad barm.

Och liten lärkas hjerteqval,
när hon de sina mist,
för henne dit i solig dal, —
der återses de visst:
med barmens dun hon värma får
på nytt de späda små
och lyssna tjust, då maken slår
sin drill i eter blå.

Enhvar, som denna strand har nått,
o sällhet! finner der
den famn, den mun, hvartill han trått
i oskuldsfullt begär.

Der ser han hvad han skönast drömt,
der möter honom allt
hvad ljuft han känt, hvad rent och ömt,
i lefvande gestalt.

Hör källors sorl och lundars sus
och bäckars yra fröjd!
Hvad dagrars lek, hvad glans och ljus
på sky och blånad höjd!
Och allra högst i purpurfärg
med gyllne vingars prakt
står fogel Fenix på sitt berg
och håller trogen vakt.

* * *

Nu sköt det mörka skeppet in
i vikens spegelrund.
Hur lugnt det käns i håg och sinn,
då man har ankargrund!

Men seglarn klagar: »O hur kort
är denna fridens tid!
för morgonsolen flyr hon bort;
sen åter storm och strid.

Har jag ej kämpat länge nog
mot hafvets vreda flod?» —
Då hviskar det från strand och skog,
det hviskar: tålamod!
Det hviskar: glöm en stund hur tungt
du känner ödets hand!
Sof, qvalda själ, sof sött och lugnt
vid Fogel Fenix' strand!

Och sol går ned vid trastars sång
och andeljuf musik
och slår från vester hän en spång
in i den stilla vik.

En skepnad går den gyllne väg....
»O se! hvem kommer der?
Är det den kände vandrarn, säg,
den gamle Ahasver?»

Ja, han det var. Han klättrar ren
för fallrepstrappan opp.
Ur smärtans natt i blicken sken
ett outsläckligt hopp.
Hans läppar hviska . . alla lyss,
och om man rätt förstod,
så sade han, hvad skogen nyss,
han sade: tålamod!

Snart hastar han på nytt sin gång,
han trådar spårlös ban,
der månen nu en silfverspång
slår öfver ocean;

mot öster hän hans kosa bär,
och på hans öde led
ser himlens tysta stjernehär
med sorgsen undran ned.

Vid strand, der tröttad farkost låg
och kände kring sin bog
en smeksam månförsilfrad våg,
der står en pinieskog.
Der sjöng så vänt en näktergal
en sång till hjertetröst
om frid på bölja, berg och dal
och frid i alla bröst.

Af vallmo doftar ljuflig qväll,
de trötte slumra snart.
Den gamle sjöman drömmer säll
om något underbart:

han drömmer om en härlig verld
förlöst ur qval och brott,
och att han ända fått sin färd —
det var att drömma godt.

Men vester ut det tjocknar nu
omkring Orions lopp,
och morgonstjernan slocknar nu,
och drömmarn vaknar opp.
En morgonbris i tacklet slår,
och som ett blodigt hot
bland dystert röda skyar går
ur hafvet solens klot.

En vindstöt tar i seglen håll
och bugtar hvarje klut
och slungar skeppet som en boll
ur lugna viken ut.

Och nu det går, som förr det gått,
rundt om magnetens nål,
det har så brådt, så brådt, så brådt,
fast ej det vet sitt mål.

Och väktaren på Eddystone,
då öfver böljans ban
han skönjer skeppet långt ifrån,
så väntar han orkan;
och väktaren på Vinga fyr
han vet hvem seglarn är,
som sväfvar fram, der brottsjön yr
bland månbeglänsta skär.

TOMTEN.

Midvinternattens köld är hård,
stjernorna gnistra och glimma.
Alla sofva i enslig gård
djupt under midnattstimma.
Månen vandrar sin tysta ban,
snön lyser hvit på fur och gran,
snön lyser hvit på taken.
Endast tomten är vaken.

Står der så grå vid ladgårdsdörr,
grå mot den hvita drifva,
tittar, som många vintrar förr,
upp emot månens skifva,
tittar mot skogen, der gran och fur
drar kring gården sin dunkla mur,
grubblar, fast ej det lär båta,
öfver en underlig gåta.

För sin hand genom skägg och hår,
skakar hufvud och hätta —
»nej, den gåtan är alltför svår,
nej, jag gissar ej detta» —
slår, som han plägar, inom kort
slika spörjande tankar bort,
går att ordna och pyssla,
går att sköta sin syssla,

Går till visthus och redskapshus,
känner på alla låsen —
korna drömma vid månens ljus
sommardrömmar i båsen;
glömsk af sele och pisk och töm
Polle i stallet har ock en dröm:
krubban han lutar öfver
fylls af doftande klöfver; —

Går till stängslet för lamm och får,
ser, hur de sofva der inne;
går till hönsen, der tuppen står
stolt på sin högste pinne;
Karo i hundbots halm mår godt,
vaknar och viftar svansen smått,
Karo sin tomte känner,
de äro gode vänner.

Tomten smyger sig sist att se
husbondfolket det kära,
länge och väl han märkt, att de
hålla hans flit i ära;
barnens kammar han sen på tå
nalkas att se de söta små,
ingen må det förtycka:
det är hans största lycka.

Så har han sett dem, far och son,
ren genom många leder
slumra som barn; men hvarifrån
kommo de väl hit neder?
Slägte följde på slägte snart,
blomstrade, åldrades, gick — men hvart?
Gåtan, som icke låter
gissa sig, kom så åter!

Tomten vandrar till ladans loft:
der har han bo och fäste
högt på skullen i höets doft
nära vid svalans näste;
nu är väl svalans boning tom,
men till våren med blad och blom
kommer hon nog tillbaka,
följd af sin näpna maka.

Då har hon alltid att qvittra om
månget ett färdeminne,
intet likväl om gåtan, som
rör sig i tomtens sinne.
Genom en springa i ladans vägg
lyser månen på gubbens skägg,
strimman på skägget blänker,
tomten grubblar och tänker.

Tyst är skogen och nejden all,
lifvet der ute är fruset,
blott från fjerran af forsens fall
höres helt sakta bruset.
Tomten lyssnar och, halft i dröm,
tycker sig höra tidens ström,
undrar, hvarthän den skall fara,
undrar, hvar källan må vara.

Midvinternattens köld är hård,
stjernorna gnistra och glimma.
Alla sofva i enslig gård
godt intill morgontimma.
Månen sänker sin tysta ban,
snön lyser hvit på fur och gran,
snön lyser hvit på taken.
Endast tomten är vaken.

PÅ FLODEN.

(Efter Lenau.)

Din frid, var han en drömgestalt,
som ej du återfinner,
så blicka i en ström, der allt
hänböljar och försvinner.

Hvad än du mist, hvad än du led —
vill du en stund det glömma,
sänk blott din blick, se ned, se ned
i vågorna, som strömma.

Se ned, tills ögat tårbemängdt
knappt skönjer, hur de ila;
i stilla drömmeri försänkt
får då ditt hjerta hvila.

Som i en dröm du ser ditt sjelf —
en bild som vattnet bryter —
hur det förbi på tidens elf
med sina sorger flyter.

VINST OCH FÖRLUST.

Hvad åren kunna gifva, ack hur ringa
är det mot hvad som sköfladt blir af åren!
Om guld, om ära någon gång de bringa,
sker det väl oftast att förgylla båren.

Framåt, framåt oss våra öden tvinga,
vi drifvas äldre slägten tätt i spåren
ur barnets Eden genom gossevåren,
hvar till sin teg att mödans lie svinga.

Och solen bränner, svettens perlor flyta,
och dagen svinner under id så trägen
att odla gamla fält och nya bryta.

Men I, som bergat gyllne skördar, sägen,
hvem vill dem ej mot liten blomma byta,
mot kindens blomma, vissnad under vägen?

DET DÖDA BARNET TILL DET LEFVANDE.

I.

MÖTET.

Hän ur silfverdimmorna, som skrida
öfver månbelysta fält sin stig,
sväfvar jag, o älskling, till din sida,
lindar jag på nytt min arm om dig —
sorgsna bleka vän, du känner mig?

Än en gång med dig jag ville vandra,
ack! som förr, då öfver vårt förbund
lyste lifvets morgonrodnadsstund.
Kom då! låt oss hviska med hvarandra
om vår barndomskärleks milda glöd,
glömmande en stund, att jag är död!

Mins du — sjelf jag minnes det betagen —
när vi möttes allra först, vi två?
Skön var mötesplatsen, vän var dagen
med sin himmel strålande och blå:
borgplatåen, högt i famnen buren
af den mossbelupne fästningsmuren,
låg der tyst i solig grönskas prakt,
öfver sammanstörtade arkader
rosenbuskar stält sig upp i rader
och på vallen sälj och rönn som vakt:
knappt en vindflägt andades i bladen,
sabbatsstilla under oss låg staden,
sabbatsstilla glitterströdda sjön,

öfver esplanad och bastioner
dallrade i djupa högtidstoner
klockors samklang, manande till bön.
Och vi sjönko ned i gräsens vimmel,
badande i blomsterguld och grönt,
jollrande om Gud, som från sin himmel
steg hit ned att skapa allt så skönt.
Öfver oss, af solens sken bestrålad,
stod en sky på eterhvalfvets rund
stilla, oföränderlig, som målad
med sin gyllne kant på djupblå grund,
stilla, tills en flik vardt undanskjuten
af hans byssosskära draperi,
och jag såg som om en glansbegjuten
liten engel nickat deruti.
Och från drömlik brådförnummen hägring
sjönk min blick till dig, och i ett nu
såg jag, plötsligt rörd af mensklig fägring,
drömlikt än, att engelen var du,
och det kom en kyss, en omedveten,
och den ende, som du gaf och fick,
men som bud emellan själar gick,

att de äro ett för evigheten.
Barnens kyss vid hjertats första dyning
han är morgonsval och ren och skär,
hvita vingar som en svan han bär,
fastän purprade af känslans gryning,
så som svanens vinge purprad är,
när på morgnad insjö hän han seglar,
och på en gång samma bölja speglar
dagens första strimmas fenix-glans
och den glans af silfver, som är hans.

Helga stund, då så hvarann vi funno!
Helga klang, som ringde in de år,
som för oss nu kommo och försvunno
likt en enda oafbruten vår!
Vaknad nyss, i daggens perleglitter
låg vår verld framför oss morgonljus,
luften tonande af lärkors qvitter,
lunden tonande af sagosus;
tills med ens de glada röster veko,

och hvad allt du hörde var ett eko,
blott ett doft och blytungt eko af
mullens fall på kistan i min graf,
och du hör det, jemt förnyadt, klaga
slutet af vår korta barndomssaga,
fast du vet, att när en tid har flytt,
börja hennes äfventyr på nytt.

II.

BARNENS HIMMEL.

Snart din stig, lik min, skall hinna stranden,
der oändlighetens vågor slå:
lossad drägt du lemnar qvar på sanden,
och i naken englafägring anden
sänker barmen i det klara blå.
Halft i drömmar, halft i säll besinning
ser du vidt framför dig sollyst stråt,
friska flägtar leka kring din tinning
svala böljor gunga dig framåt.
Jordens kuster synas länge sedan

dimmigt tona bort vid österns bryn,
längre längre gungas du, och redan
stiger, skimrande som aftonskyn,
färdens mål inför din andesyn,
färdens mål: de döda barnens rike —
o, det syns dig härligt utan like,
fast din aning känner det igen.
Från de gröna palmbevuxna stränder
vinka dig till möte andehänder,
sträcker vännen famnen mot sin vän.
Fanor fladdra i det ljus, som flammar
guld- och rosaskärt på bergens kammar;
och der cederskogen nedanför
slår kring dalar sina dunkla bälten,
öfver de i vårskrud höljda fälten
o hvad lif du ser, hvad lust du hör!
Sånger tona, dalens ekon svara
gladt på jublet från den späda skara,
som i lekar svärmar kring i den,
men med skuldran obevingad än,
medan andra pröfva späda vingar
öfver ängarna i varsam flygt,

och en annan skara redan tryggt
öfver pinielunden glad sig svingar,
och mot fjellens branter glänsa många
silfvervingar, som i täflingslopp
trå till andarne på bergets topp,
som af guldmoln de i rymden fånga
leka, att de bygga Zion opp.
Högre än, der inga skyar lägra,
svingar sig den flock, som vunnit har
fullutvecklad kraft i vingars par,
spanande, der fjerran syner hägra
från en himmel mera underbar.
Men när englaskolans klockor skalla,
stannar leken, och de ila alla
hän i flygt och språng från berg och dal
till vår stora sköna lärosal,
der inunder höga hvalf de ljusa
pelarskogarne som orgor susa,
och af glans från empyréens höjd
tempelfönstrens långa rad bestrålad
ter i bågar och ogiver målad
ännu högre saligheters fröjd.

Dit, min älskling, får jag snart dig föra,
der vi skola vandra arm i arm,
lyssnande till lärarn, som vi höra
undervisa innerst i vår barm.

III.

EFTER VESPERSÅNGEN.

Men om qvällen efter vespersången
styr mot jorden bort ett pilgrimståg.
Helst ibland de små är ju så mången
fäst vid jorden än med kärlig håg.
I vår hulda aftonskymning vakna
minnen af de älskade vi sakna,
och den lille längtar mest igen
till det hem, der han begråtes än.
Tyst som stjernan sina strålar silar
i gardinens flor vid fönsterkarm

nalkas han den bädd, der mamma hvilar,
lägger hufvudet till hennes barm,
smyger sen i månens sken så sakta
att i sömnen syskonen betrakta
och att leka med de saker, som
han på leksaksbordet bäst tyckt om.
När ett barn från jorden förs af döden,
är det ej för att en menskosjäl
fjermas skall ifrån sitt slägtes öden,
ryckas utanför dess ve och väl.
Nej, dess bortgång har en högre mening,
och vi äldre komma hit af pligt,
här vi hafva ärenden af vigt:
himlen knyter genom oss förening
med hvad jordelifvets sträfvan har
än af barnasinnets oskuld qvar.
I vårt rike springer upp en källa,
genomklar är hennes helga rund,
sakta hennes rena vågor qvälla
upp ur evighetens djupa grund.
Innan jag kom till dig nu i natten,
har jag med en dryck af hennes vatten

ilat hit en tröttad skald till tröst,
en bland dem, som oförfärad väckte
harm hos ett i lögnen fånget slägte,
då de sjöngo ut med klangfull röst
hvad de kände innerst i sitt bröst
och, ju bittrare de rönte qvalen
af en småklok feg och lumpen verld,
grepo fastare om idealen,
svungo djerfvare sitt sångarsvärd.
Till enhvar, som värnar djupast inne
barnets håg i pröfvadt mannasinne
och åt kampen emot nöd och svek
ger sig helt, som gossen åt sin lek;
som, när sorgen kommer, vet att sörja,
men, som barnet, kan förgäta den
och, af motgång obesegrad, börja
helig lek med lif och lust igen;
till enhvar, som sträfvar upp för höga
bråddjupsbranter emot fjellets bryn
blott af längtan att åt andens öga
vinna ändtligen en vidgad syn;
till enhvar, som för det goda strider,

till enhvar, som för sin kärlek lider,
är vårt kall att komma någon gång
med en dryck ur lifvets källas språng.

Nu farväl! Se, morgonen är när!
Väfd af stjernljus, bleknande för dagen,
är den skira skrud, som anden bär,
när han sväfvar, af sin trånad dragen,
till ett hjerta, som han lemnat här.
Snart skall morgonrodnans första glöd
mellan furuskogens stammar glimma.
Ren förrunnen är vårt mötes timma,
hvad du qvar vill hålla är en dimma —
älskade, du vet, att jag är död!

PROMETEUS OCH AHASVERUS.

(Ett utkast.)

I.

Sedan Noa lemnat arken, gick han med sina söner bort mot den högste toppen af Elbrus att der bygga ett altar åt den Evige.

Medan de vandrade upp för höjden, hörde de i rymden dofva suckar och kände sig svårmodige, huru mycket än deras hjertan fröjdades öfver frälsningen ur verldsfloden.

Än tycktes dem, att suckandet kom från bergets inre, än från molnen, som tunga och regndigra drefvos af vinden öster ut.

Så hunno männen till fjellets topp. Der stod en vall af eldfrätta klippor, och Noa såg på de märken, som vattnen efterlemnat, att den stora floden hade svallat upp till vallens rand, men icke öfversvämmat honom.

Der inom gapade ett svalg, hvars branter stupade mot en allt djupare skymning. Suckarne kommo ur detta djup. Vandrarne lutade sig öfver randen och sågo något, som rörde sig der nere.

Himlen hade klarnat mer och mer, och öfver deras hufvud skred nu det sista molnet, följande de andra, som långsamt upplöste sig i skurar öfver högslätten. Solen sken på den mörkrandade skyväggen i öster och den Eviges båge visade sig i skyn, och då Noa skådade upp och såg bågen, sade han: se förbundets tecken mellan den Evige och oss!

Solen sken äfven ned i fjellsvalget, och hennes strålar skimrade, som vore de vilse-

komne och förfärade, på det som fans der i djupet. De lyste på en jettegam med brungul rygg och gulstrimmiga vingar, som öfverskyggade och piskade ett rof, hvari han slet, då han icke sträckte upp den långa ormbugtande halsen med den bloddrypande fjederkragen, för att nedsvälja delar af sitt byte.

När gamen varsnade männen, flög han upp och kretsade skriande kring rofvet. Då sågo Noa och hans söner en skepnad, lik en menniska, men öfvermenskligt stor och skön. Han låg med upprifvet bröst utsträckt mellan klippor, från hvilka glänsande kedjor, fästa med ofantliga gyllene naglar, slingrade sig kring hans lemmar.

Då sade Noa till sina söner: huru skola vi frälsa honom? Men ur djupet hördes en röst: gån till edra värf! menniskohänder lossa icke mina kedjor.

Noa sade: kunna vi intet göra till din hugsvalelse? Rösten svarade: förakten tidens gud! tillbedjen evighetens!

Noa och hans söner återvände till sina hustrur och omtalade hvad de hade sett och hört. Och alla anade, att den framtid, som deras efterkommande ginge till mötes, väntade dem med många lidanden. De byggde ett altar nära det ställe, der arken stod, och offrade tackoffer för sin frälsning och böneoffer för sina efterkommande och försoningsoffer för fången i svalget.

* * *

Om aftonen vid solnedgången sporde sönerna och qvinnorna den sägenrike gamle hvad han tänkte om den pinade i bråddjupet. Noa svarade:

Jag vill förtälja något från urfädernas dagar och må qvinnorna noga lyssna; ty medan männen jaga eller sköta jorden eller slöjda redskap och smida vapen, är det qvinnorna, som skola omtala för barnen heliga arfsägner och bära dem från slägtes mun till slägtes.

I urtiden nedstego till jorden många den Eviges söner, serafim och kerubim, gudar öfver tidsskeden och himlakroppar. Många lägrade sig på toppen af Hermon, andre på Olympus, och bland dem var störst och mägtigast han, som rösten ur fjellet kallat tidens gud. De jemförde sin kunskap, skönhet och kraft med Adams söners och kände öfvermod och herrsklystnad och afföllo från den Evige. Tidsguden, som eger troner på många verldsklot, byggde sig ännu en på Olympus och gjorde sig till herre öfver alla folk. Och han och hans serafim och kerubim funno behag till menniskornas döttrar, och ur deras famntag föddes ett slägte, de forntidsväldiges, som slog folken i träldom och uppfylde jorden med orätt.

Men tidsguden sade till titanerna: min nåd vill befria menniskorna från den Eviges lag, som är en pinsam lag och aldrig kan af dem fullbordas. Gören fördenskull menniskornas ok tyngre, så att deras tankar aldrig må skiljas från deras trälsysslor, att de må glömma den Eviges lag, som de hafva i sin ande, för min

egen lag, som bjuder dem utifrån och ålägger dem lydnad, men fritager från ansvar och tillåter dem följa lustens lag i deras kött! Och släcken elden på deras ärilar, att deras oroliga själar må varda delaktiga af djurens lycka, som trifvas utan att tarfva min eld, ty det ljus, som solen, månen och stjernorna gifva dem, är dem nog; men allt annat ljus och all annan värme skola vara i de väldiges ego och tjena dem!

Nu släcktes elden på alla ärilar, och menniskorna ledo mycket och glömde under sitt trälande den Evige och den Eviges beläte och lag, som äro uti dem. Deras anleten miste sin fägring, och blicken vardt skygg och ryggen krökt och tanken slö och hugen dolsk under det för tunga oket.

Då fans bland titanerna en ende, som sörjde öfver att det sköna, öppna och fria skulle försvinna bland menniskorna. Han förbarmade sig öfver dem, och medlidandet skärpte hans förnimmelse, så att han kunde höra inom sig den Eviges röst, som sade, att menniskorna

borde återfå skönhet och frihet och väckas att lyssna till lagen i deras ande.

En dag, då tidsguden och hans väldige voro borta att befästa sin magt i andra rymder, bar den miskundsamme titanen eld från Olympus ned till menniskorna, och de spredo med glädje elden från äril till äril, och föräldrar och barn funno hvarandra vid härden, och de heliga sägnerna om deras gudaursprung vaknade på deras läppar, och de tänkte på en framtid och strängade harpor och sjöngo om paradiset, som är förlòradt, och om paradiset, som kan vinnas.

Då förgrymmades tidsguden och hans väldige och kallade den barmhertige titanen förrädare och ville förgöra honom. Titanen ropade menniskoslägtet till kamp vid sin sida, men dess rädsla var stor; och när tidsguden lofvade det att få behålla elden, förrådde det hvar dess vän dolt sig under bergen, för att smida starkhetsvapen åt de svage, och han öfvermannades af de andre titanerna och lades

med diamantkedjor i ett bråddjup att lida de värsta plågor.

Men tillintetgöra honom kunde de icke. Hans oaflåtliga trots störde dem i deras glädje, och tidsgudens välde i verldsrymden syntes honom sjelf föga hugnande, då han icke förmådde kufva en enda trotsande varelses ande. Den pinades suckar blandade sig i luften, som menniskorna andas, och ingåfvo dem en längtan till frihet. Då lemnade de väldige Olympus och Hermon, för att slippa höra huru han hånade dem.

Men från himlakropparne vilja de beherrska och trälbinda oss på nytt. Och de skola lyckas, om vi glömma den Eviges lag, som är inom oss. Må våra afkomlingar veta detta!

* * *

Så berättade den sägenrike Noa, och sägnen lefde efter honom.

Sems söner mindes länge den orätt, som de forntidsväldige läto vårt slägte lida, och hebreernas siare fäste minnet deraf i sina heliga böcker med gåtfulla, men sinnrika ord.

Jafets helleniske ättlingar kallade tidsherrskaren Zeus, men den medlidsamme titanen nämde de Prometeus. Och ehuru de visste, att Zeus, tidens herre, sjelf är en tidens son, dyrkade de honom. Dock ängslades de vid tanken, att Prometeus, menniskovännen, skulle ständigt plågas, och trodde derför gerna, att Herakles gått ned i svalget och sönderryckt hans länkar. Men Prometeus är fängslad än i dag.

De skaror, som folkvandringarna drifvit öfver Kaukasus, ha hört hans suckar. Rysslands mot Kolkis framträngande härar höra dem.

Häfvande sig öfver Elbrus smälta de underligt samman med sorlet af folkens lif och blanda vemod i vindarne och i himmelens färgspel och mest, när dagen dör, i aftonrodnadens sken.

En forntidssägen förkunnar, att titanen med en enda bön till Zeus kan uppstå fri från sina länkar och gå att vinna all jordens magt och härlighet. Men ve vårt slägte, om den bönen ginge från hans läppar!

Om Prometeus förnekar lagen i sitt inre och böjer sig under Zeus' lag, då uppstår han som Antikrist, och verldens yttersta tid är inne.

Det finnes en som går och väntar detta och derur motser sin förlossning. Han väntar det dag för dag genom århundraden, ännu städse gäckad, men med förtvifladt tålamod. Han är ock den ende dödlige, som finner vägen ner i titanens håla och stundom visar sig der. Det är den gamle vandringsmannen från Jerusalem, Ahasverus.

Senast kom han till Elbrus söder ifrån genom kurdernas och georgiernas landsändar. Der han gick fram, tystnade foglarne, slöto blommorna sina kalkar, kände varma människohjertan kyla och hårda människohjertan lust att pina.

Mot aftonen stod han vid foten af Kaukasus och gick vidare genom de skogar af sekelgamla ekar, lönnar och askar, som skugga fjellets nedersta trappsteg. Solen hade länge sedan gått ned, när han vandrade under de högre utsprångens granar och tallar, och natten var framskriden, då han genom dvergbjörkarnas rike steg mot Elbrus' ishöljda topp.

Då han hunnit dit, lyste månen redan från vester på lemningarna af arken, som sticka upp ur jökel-isen. Der stannade han och såg sig omkring.

Samvetslagen får intet rum i hans bröst och verkar derför liksom utifrån på honom och skapar en blödande vålnad, som förföljer honom och ropar: gå!

Men denna vålnad såg han icke nu. Han kunde andas ut. Stödd mot ett af arkens väldiga refben, bildadt af en jätteask, stod han der och såg dystert upp till stjernorna, som besvarade hans ihåliga blickar med ett ängsligt sken öfver hans förstenade och förvittrade an-

letsdrag, preglade af slafvisk undergifvenhet, outrotlig sjelfrättfärdighet och ångerlösa qval.

Han gick vidare till det öfversta af toppen och klättrade ned i Prometeus' däld på en stig, som vägrar fäste för stengetens fot, men ej för hans.

Stjernljuset dallrade på titanens panna, som var blid och svärmisk. Om natten drömmer han halfvaken sköna drömmar och skådar inom sig häfdernas lif, men på sitt eget sätt, färgadt af det odödliga hoppets skimmer. Nattens timmar hade helat de sår gamen slitit, och endast några bloddroppar på hans marmorhvita bröst vittnade om hvad han lidit.

Ahasverus stod bredvid honom, och deras blickar möttes.

II.

PROMETEUS.

Haf tack för att du icke glömmer fången,
som dväljes ensam här i smärtans dal!

AHASVERUS.

Nej, ingen tack! Jag kommer denna gången
blott för att lindra mina egna qval.
Jag hoppas någon hugnad af att skåda
en varelse, som lider dag för dag
igenom sekler grymma ve som jag:
så usel tröst förenar nu oss båda.

PROMETEUS.

Du arme, kunde jag din börda lätta!

AHASVERUS.

En hvar må bära sin så godt han kan
och ega för sig sjelf den tröst han fann.

PROMETEUS.

Min egen tröst är känslan af det rätta,
förakt för Zeus, som mig i kedjor lagt.

AHASVERUS.

En tom och usel tröst är äfven detta,
ty rätt har den allena, som har magt.
Dock hvarför kom jag hit att finna hugnad?
En villsam tröst! Det ser jag redan nu:
en jägtad själ kan aldrig varda lugnad

inför en gåta djup och hemsk, som du.
Jag är af Herren dömd för alla tider —
han ger, som honom täckes, skymf och lön —
men du kan vara fri från allt du lider,
om blott du ber till Zeus en enda bön,
och verlden lyss, men bönen kommer ej,
och medan sekel efter sekel skrider,
vill Gud din frälsning, och du ropar nej!
Ödmjuka dig, titan, och lär dig bedja,
och vredens son är åter nådens son!

PROMETEUS.

Jag ber om kraft att bära stolt min kedja —

AHASVERUS.

Hvars länkar sammanhållas af ditt hån.
Den svages trots är dårskap eller brott.

PROMETEUS.

Hvad Magten tänker kan du tolka godt.

AHASVERUS.

Dess tankar tolka sig, hvar än vi blicke,
i hvarje tids, i hvarje tings gestalt.

PROMETEUS.

Ja, Zeus, den grymme, råder öfver allt,
men i min egen verld gör han det icke.

AHASVERUS.

Din egen verld, det är ett hädiskt jag.

PROMETEUS.

Utur hvars djup förnims en helig lag.

AHASVERUS.

Nu sofver gamen der i bergets skrefva,
men när han hungerrasande slår klon
i detta jag, då vill det dö.

PROMETEUS.

Nej, lefva
till skam för verldstyrannen på hans tron.

AHASVERUS.

Hvar dag, som stiger ned i denna dal,
ser dig med afsky under ögonbrynen
och går till Zeus att vittna om ditt qval —

PROMETEUS.

Och bär utaf mitt hjertblod till hans sal
och kastar det verldsherrskaren i synen.

AHASVERUS.

När gam-demonen sliter dina leder,
slå dina suckar töckentungt mot skyn,
och solen mörknar vid en sådan syn

och vill ej se till gudahädarn neder,
och vinterstormen djerfves icke stanna:
han slår ett moln omkring sin bistra panna,
när han på bud af Magten drager fram
att gissla dina sår med hagelskurar,
och när ett jordskalf skakar dalens murar,
då flämtar djupets eld af skräck och skam
och måste nödgas genom remnan ut
att genomstinga dig med glödgadt spjut.

PROMETEUS.

Hör upp! vill du förslösa hvilans stund
med att för mig förtälja mina plågor?
Det språk, som tolkar dem, har ord af lågor
och höres endast ur vulkanens mund.
Jag känner dem och känner hvad de mägta:
jag sjelf är oförskräckt, men *de* förskräckta;
de säga bäfvande i hemska ljud,
att den, som sändt dem, är en neslig gud.

AHASVERUS.

Så skall du dväljas här, i fjellet gömd,
i evig pina af demoner vaktad.
En gudlös dåre är med rätt fördömd.

PROMETEUS.

En gudlös gud med bättre rätt föraktad.

AHASVERUS.

Hvar är din egen?

PROMETEUS.

Här i detta bröst,
der talar evighetens Gud.

AHASVERUS.

Der talar
ett svekfullt eko af din egen röst.

PROMETEUS.

En röst, som råder, varnar och hugsvalar.

AHASVERUS.

Hvad har då detta tomma genljud sagt?

PROMETEUS.

Hvad det skall säga genom alla tider:
gif tröst och hjelp och värn åt den som lider,
och böj dig aldrig för en sjelfvisk magt!

AHASVERUS.

Den röst, som alltet hör, är Adonai's,
är Zeus' — han hyllas under många namn.

PROMETEUS.

Du var ju fordom denne herres gunstling,
som än hans träl?

AHASVERUS.

En af de allra minste.

PROMETEUS.

När vrok dig Adonai utur sin gunst?

AHASVERUS.

Då nazarenen gick till Golgata.

PROMETEUS.

Om det kan lända dig till minsta tröst,
så vill jag, medan stjerneskaror draga
fram öfver Elbrus, lyssna till din saga.

AHASVERUS.

(Ser sig omkring, och då han ingenstädes varsnar vålnaden af Messias, sätter han sig på en klippa bredvid titanen, försjunker tyst i sina minnen och säger derefter:)

Min fader var en ättestor rabbin,
en skriftlärd, frejdad i Jerusalem.
Der sutto stolte män i Sanhedrin,
men han var väl den stoltaste af dem.
Dock var han ej för god att ta i arf
af far och farfar deras yrkesvärf,
och ur hans hand i min gick först hans slöjd,
och sen hans domarkall på Zions höjd.
Jag hade slafvar, flere hundratal,
som gjorde byssos-skor åt furstebrudar
och mången gyllne perlbeströdd sandal,
som glittrat under Asiens konungsskrudar.
De sulor, hvarpå Tiberns legioner
framstormade att trampa alla land
och sparka riken ned och kungatroner,
de skuros just af mina slafvars hand.
Mitt namn var stämpladt på hvar caliga,
som, lysande med lejonbronsens prydnad,

gick fram i blod på lik otaliga
att tvinga folken under Romas lydnad.
Mitt yrke gaf ej lagrar, har man sagt;
men jag var stolt att kläda romarns fot:
jag klädde då en omotståndlig magt,
ja, foten af min Herre Zebaot.
Och yrket gaf mig guld: ofantligt rik
jag tyckte mig en Österns konung lik,
och Davids ättelägg var med de gäster
Pilatus gaf epikureiska fester;
på purpurkuddar hos den höge herrn
vid silfverbord jag tömde hans falern.
Och Zions döttrar sade, att jag var en
skönvuxen man, ifrån hvars skuldra bred
den böljande och hvite rådstalaren
föll präktig som en furstemantel ned,
och genom slöjan glänste mången blick
från fönster och altan, då fram jag gick
i mantel med violblå purpurrand,
fäst öfver axeln med demantprydt spänne,
och gyllne bönebindeln på mitt ände
och lagens helga rullar i min hand.

Så gick jag lycklig på min bana hän,
men ödmjukt lycklig och i hjertat from:
jag tackade min Gud på mina knän
för lärdom, värdighet och rikedom;
hvar morgon sjöng jag vid min psaltare,
hur Herren ger långt mer än man förtjenar;
min gärd jag lade fromt på templets altare,
min panna fromt på tempelgolfvets stenar,
och när jag genom folkets vimmel skred,
var blicken höfviskt fäld till jorden ned.

Men om jag såg mig kring, hvad såg jag då?
I hundras ögon der och der i hundras
jag läste: du är värdig att beundras
och värdig afund, skräck och hat också. —
Nå väl, hvad är väl kryddan på ens magt,
om ej att vördnad och beundran väckas,
och att man sjelf, för hög att kunna räckas,
kan gälda hat och afund med förakt?
Som solen går sin stråt i glans och ära,

går den sin bana fram, som Gud är huld,
och som hon växer, månens gyllne skära,
så under Herrens hand den frommes guld.
Jag njöt mitt nu; du vet det kom ett sedan,
min sol brann ut, och månen gick i nedan —
man säger, det var galiléens skuld.
Jag var bland dem, som dömde nazarenen,
jag skar från Jakobs stam den onde grenen.
Du känner det, jag har ju sagt det förr:
hans väg till döden gick förbi min dörr,
och då jag såg den man, som slungade
sitt ve mot jordens mägtige och lärde
och, sjelf en träl, all Herrens nåd beskärde
åt trälarne och de betungade,
då brusade jag upp i vredens glöd
och sade: gå, du usling, till din död!
Och då — du vet det — ljöd det djupt ur jorden
och högt från fästet, men till mig de orden:
du sjelf skall gå in till din sena död!
Jag har allt sedan vandrat jorden kring.
Hvems skulden var, det gör nu ingenting:
om hans, om min, deri vill jag ej leta;

jag bär min lott, och det är nog att veta,
att hur vi tolke Herrens dunkla råd,
och hur vår tanke lifvets gåta rede,
står lyckan fram som tecken af hans nåd,
eländet fram som tecken af hans vrede.

PROMETEUS.

Mig tycks, beklagansvärde vandrare,
att Zeus belönade din trohet illa.

AHASVERUS.

Det är min egen sak, du klandrare,
på det må du ej minsta ord förspilla,
ty Magt är rätt och gör hvad hon behagar,
Gud gifver lag, men lyder inga lagar.
Det sägs, att jag var offer för ett svek:
Guds son lät föda sig som träl på lek,
slog nödens mantel öfver guddomsprakten,
och när jag så förgrep mig på en vek,

förgrep jag mig, olycklige, på Magten.
Så sades det, så sägs det än i dag;
dock kan jag icke tro på denna saga,
ty är jag sjelf ett offer att beklaga,
är nazarenen det så väl som jag.
Vid vägar, gator, torg och in i husen,
hvar jag med denne staf i handen kom,
såg jag ju tusen kors och åter tusen,
der han är spikad fast i andanom.
Han har ett Golgata i hvarje by,
och högt upp öfver städernas palatser
uppmuras nya hufvudskalleplatser,
som resa sina kors i himlens sky.
Förklädda Golgata'n, hvar jag må gå!
De siras ut med höga pelarrader,
med runda bågar, spetsade arkader,
men hvad de äro vet jag nog ändå.
Der inom orgelbrus och hymn och psalm,
der ofvan dån af klockors vigda malm,
men högst på gyllne kors i solens lågor,
der ser jag honom vrida sig i plågor.
Det sägs: der inne sjunger man hans pris:

han tros ha magt, och derför får han ära;
men verlden går sin gång på vanligt vis
och straffar så oblidkeligt hans lära.
Du vet, han spred med sina upprorstal
bland folket ut, att oss är föreskrifvet
att leka barn och syskon genom lifvet
och leka så oss in i himlens sal.
Hans syskonlif ser man dock intet af,
som förr är menskan herre eller slaf;
ty hel dig, starke! ve dig som är svag!
det är nu verldens evigt samma lag,
som ingen rubbar — lika litet han
som du, i bojor lagde upprorsman.
Guds vilja visar sig i det som är;
er vilja blott i det som »borde» vara;
Gud bjuder öfver alla stjernors här;
I bjuden öfver edra hugskott bara.

PROMETEUS.

Ja, Zeus beherrskar detta stjernevimmel
ännu en tid. Dock fins en annan himmel:
der vandra stjernor skönare än de,

och hvad de dina vilja hugskott kalla
de äro klara stjerneskott, som falla
från denna härlighetens empyré,
och der de sväfva ned i ädla själar,
der tändes desse gudasöners hug
till kamp mot denna verld af våld och trug,
mot denna verld af herrskare och trälar.
Så förs en strid för det, som borde vara,
mot allt det svek, den lögn, den nöd som är.
Fast jag är fängslad, fins det väl en skara,
en prometeisk, som mina vapen bär.
Jag vet, det måste finnas stark och svag,
men denna lag är ej förtryckets lag.
Jag står i tankarne på Hellas' strand,
der blåa glittersträdda böljor smeka
den långa bräddens silfverhvita sand
med händer, kärligt glidande och veka
och genomskinligt klara som kristall.
Der ser jag ynglingar och gossar leka
och ser en liten pilt betänksam tveka
att vada i det friska böljesvall.
Då kommer ynglingen, som är hans vän,

och simmar ut på djupet med den lille
och bär till stranden åter liten sven
och ser med fröjd, hur han, som nyss ej ville,
nu längtar ut i böljors dans igen.
Så skall det starka på sin skuldra taga
och bära genom farorna det svaga
och ge det härdighet och mannamod;
ja, offra ömt och troget sina krafter,
som modersbröstet offrar sina safter,
som pelikanens barm sitt hjerteblod.
På dina långa färder såg du ju,
hur *är* och *bör* gå härgång mot hvarandra?
Och är ej verlden något bättre nu
än när du arme började att vandra?
Jag hör i luften klangen af de glafvar,
som mina stridsmän svänga emot Zeus';
i jorden dofva spadtag ur de grafvar,
med hvilka tyranniet undergräfs.
Jag hör i natten ljufva modersböner,
och hvarom bedja de för sina söner,
om rätt jag fattade och rätt förstod?
De bedja ej: gif gossen sjelfvisk lycka,

gif honom magt att kufva och förtrycka!
Nej, sucken är: gör honom stark och *god!*
När sol'n går upp och när hon sjunker neder,
det tågar så en här af böner ut
ur tusen bröst till kamp i mina leder
med hvita fanor, liljeprydda spjut.

Och sångar-anden, skaldesvärmeriet,
den starke fienden till tyranniet,
han strängalekarn med profetisk syn,
som manar bilder fram, en härlig skara,
ifrån det paradis, som borde vara,
som hägrar för hans skarpa blick i skyn!
Min aning ser, hur skalden står i kretsen
af mina kämpar hög och allvarsam;
jag ser, med harpan vandrar han i spetsen
för hären, sjungande sitt stolta: fram!
Han lifvar trötta steg i dagens qvalm,
och om, när sol går ned, min flock är slagen,
han viger hoppfull in den nye dagen

till nya fejder med sin morgonpsalm.
Han sjunger hjeltens strider mot sitt öde,
hans kamp mot Magten och hans undergång,
och tusen hjertan klappa vid hans sång,
och tusen hufvud böjas för den döde.
Ty när han skildrar, hur i dagar svunne
mot Zeus stod upp en ädel stoftets man,
då rysa vi för herrskaren, som vann,
och ge vår kärlek åt den öfvervunne.
Men ej åt hjelten blott han flätar lager,
men ock åt svaghet, som är ljuf och huld.
Se, öfver qvinnans fägring hvilken dager
från dallringen af harpoträngens guld!
Hur täck den knubbigt mjuka barnahanden,
som smeker sälle faderns bruna kind!
Hur vän den lilla blomman der vid randen
af bäcken, hviskande med vårens vind!
Han sjunger makens kärlek till en maka,
en systers hulda ömhet för en bror,
och hur den svagaste är gudastor,
när han har lärt att älska och försaka.
Ja, Magtens rike lutar till sitt fall,

ty skalder verka ännu i sitt kall
att emot sjelfviskhetens bud de hårda
med harpostormar väcka hjeltetrots
och att i hägn af milda toner vårda
allt blygt, som annars trampats och förgåtts.

Och sedan konstnärn, skaldens hjertevän!
han var min kämpe, och han är det än:
i marmor bygger han min samhällslära,
då han ger skönhet, ädelhet och ära
ej blott åt kransad fris och gafvelgrupp,
som bäras högt af pelarrader upp,
men ock åt sjelfve pelarne som bära.
Och för en verld med hemska missljud i,
der kamp om magten förs af vilda horder,
förkunnar han i färger och ackorder
min längtan till en himmelsk harmoni
och tolkar harmoniens högsta lag
i ett förädladt slägtes sköna drag.
Ur känslor varma och ur tankar rene

skall, som ur marmorn Anadyomene,
det mejslas ut en bättre menskostam.
Se, hvilka typer konsten trollar fram!
I dem vårt gudajag hon återger oss,
i Hebe flickans älskliga gestalt,
den smärte gossen träder fram som Eros,
och hvarje man skall danas till en heros,
och skönhet, skönhet stråla öfver allt.

Och der som sångens, konstens söner strida,
der ser jag tänkarne vid deras sida:
den eld jag bar i tidens morgonväkt
ifrån Olympen ned, den afundsamma,
vid den har forskarn tändt sin facklas flamma
och bär den genom natt och töcken käckt.
Der fram han tränger, fly ur altarröken
de falske gudarne som hemska spöken,
förklädda villor i en helig drägt.
Och medan så han frälsar bundna själar,
så manar han ur bergen andra trälar,

en stark och känsellös kabirisk slägt,
som bär förutan skam sitt slafveri,
på det att menniskan må vara fri,
och flåsar eld ur lungor af metall
och gör ett sträfsamt verk med id och värma,
att menskan må ha tid att tänka och att svärma,
ty det är hennes väsens rätta kall,
ty endast så kan hon den verld sig närma,
för hvilken äfven gudars blick är skum:
den outsägligt härliga och höga,
som jag har anat bakom tid och rum.

Ja, Zeus förnekas ren af barnets öga,
hvars oskuldsblick, om du har gifvit akt,
bär jäf emot hans kärlekslösa magt.
Och ynglingen och flickan der i lunden,
hvad bry de sig om magt och höghetskif?
Ett kärleksoffer tänka de sitt lif,
om ej de glömma lifvet bort för stunden.
Och mannen, som vid smattret af trumpeten

har stält sin barm mot öfvermagtens stål
till värn för fädrens stad och akropol,
förnekar dermed Zeus och sjelfviskheten.
Och gubben sen med nyfödt barnasinne,
som knyter aningsfull sin barndoms minne
till känslan af en kommande mystèr
och glömmer mer och mer den verld som är;
ja, döden sjelf med sina djupa frågor,
och bålet sjelf med sina helga lågor
och sina hymner, sina kransars prakt
förneka verldstyrannen och hans magt.

AHASVERUS.

Nu är jag trött att längre lyssna till
ditt tal om hvad I sjungen, hvad I ânen.
Ert stridsrop är som fläderpipans drill
mot braket af den åskande orkanen.
Om dina skalder sjönge dagen lång,
går verlden dock förkrossande sin gång,
och tänkarns tanke lyfter intet lod,
än mindre verldssystemet ur dess hakar.

fördenskull gör du bäst, om du försakar
att visa dårens trots och öfvermod.
Väl förs en strid, men ej mot magtens gud —
han dyrkas öfver allt, hvar än jag vandre —
nej, fejden gäller: värna egen hud,
kan du ej taga huden af de andre.
Det är de byten, du, hvarom man strider.
Nu säger jag dig, galning, kort och kallt:
en kamp för lif och magt står öfver allt
och måste rasa genom alla tider.
Jag gick i skogens djup: hur tyst der är,
hur långt från lifvets stormande begär,
der träden drömma vid hvarandras sida!
Dock drömma ej de hycklarne — de strida
förrädiskt med hvarann i jordens mull,
och sakta, sakta kronan ut de sprida
att stjäla från hvarandra solens gull.
Förgät-mig-ej lär vara skalden kär,
och dock hur lömsk den lilla blomman är!
Hon skjuter ut en knippa af polyper
och trefvar under jorden, tills hon stryper
densamme grannen, som af henne fick

ur ögon blå så mången vänlig blick.
Så döljer sig en oförsonlig strid
in under slöjan af den djupsta frid.
Och hvad allt annat lif är föreskrifvet,
det är en lag jemväl för menskolifvet:
der kämpas öppet eller med försåt,
och aldrig, aldrig skall den fejden dämpas.
Man är en tiger, då det öppet kämpas;
i fred bland vänner är man myosot.
Der kämpas här mot här och man mot man,
de svage slagtas eller varda slafvar,
de skönsta landen äro jettegrafvar
för folk, som skändat och förödt hvarann.
Det folk försvann, som byggde pyramider,
det folk försvann, som byggde Panteon;
jag stod bredvid den siste af gepider,
när stolt han dignade i vapendån.
Den svartes tjell föröds vid Nigerns stränder,
der kastar menskojägarn sina bränder,
i Nubien såg jag nyss hans karavan
af gissel drifven och med jern betungad
i gul och brännhet öken gå sin ban.

Snart är från bågen siste pilen slungad
af Nya Verldens siste indian.
Tasmaniens stam förmultnar hos de döde,
jag ser den siste australierns öde,
då ur hans hand för sista gången sprang,
i luften kretsande, hans bumarang.

Så stöta folken hop i blodigt möte,
men hvad är denna fejd med udd och jern
mot den jag sett och ser i statens sköte
med lag som vapen och med lag som värn?
Der förs en strid, en dolskare och värre:
stånd trampas der af stånd och klass af klass:
den som ej gör sig till de andras herre
är viss derom att öfvervåldigas,
och tyranni i lagens mantel klädt,
det kallas rätt och är för visso rätt.
Förr såg jag romarn i senatorskrud
nedstörta slafven i piscinans vatten
att göda karpen till sitt gästabud.

Förr såg jag borgherrn famna trälens brud
i kraft af helgad rätt till första natten.
Och fast det der är längesen förbi,
ty sed och stadgar skifta ju i längden,
så ser jag äfven nu ett slafveri,
som rufvar tryckande på menskomängden.
Kabirerna, den starka trälaätt
de dina manat fram till slägtets väl,
ha ej gjort Adams söner lifvet lätt,
ty nu är menskan desse trälars träl.
På landets bygd, der lärkor ännu sjunga,
förstummas menskosång och strängaspel;
de gula skördar, som på fälten gunga,
i dem har skördemannen ringa del;
hans usla hydda blir för trång till slut,
och barnen då ur solens sken han sänder
att fastna i de nät af mörka gränder,
som slöjdens jettespindel spänner ut.
Jag ser i belgierns, ser i britens länder
det hemska djuret spinna nät vid nät —
en stad är hvart och ett, så kallas det,
men ej en stad, som ler i solens strålar

och klättrar upp för kullar gosseglad
att löga sig i eterns blåa bad
och allra högst på bergets hjessa prålar
med propylé och tempelpelarrad.
Nej, ständigt öfver dessa städer hänger
en himmel klädd i sorg, en rökkupol,
igenom hvilken knappt en solglimt tränger
längs svarta murar ned i källarhål,
som hysa jemmer, laster, nöd och skarn
och hysa trälaskarans bleka barn.
Hur skördar växa der för Dödens lia!
Befriaren, den ende värd sitt namn,
har brådt der inne att de små befria
ur kranka mödrars och eländets famn.
Dock öfver allt jag möter samma rön:
naturen slösar ju med lifvets frön,
och när vårt eget slägte förelades
att med förqväfda själar fylla Hades
och kyrkogårdarne med späda lik,
så hvad gör det? Den evige är rik,
och ständigt ökas ju den dvergastam,
som vältrar sig ur källarhålen fram.

Så är det ställdt. Du finner det förfärligt
och ropar trotsigt på en annan gud;
jag säger ej, att det, som är, är härligt,
men böjer mina knän för Magtens bud.
Är verlden icke som hon »borde» vara,
är hon likväl den yppersta som gifs,
och någon bättre lär väl ej din skara,
och du ej heller, mana fram till lifs.
När prometeiske svärmare förstått
att sätta svärd i hand på de förtryckta,
kan stundom sådan lek med seger lykta,
men då är segern sken och villa blott,
ty Magtens lag tar ut sin rätt igen,
om än i annan form med andre män;
och följden är, du dåre, att din lära,
som nyss så skön för skaldens öga stod,
för honom äfven mister glans och ära,
då hon besudlad är med smuts och blod.
Jag är som du ett magtens offer, jag,
men ser med undergifven blick på lagen,
ser derför mildhet i hans sträfva drag
och solen glimta i den mulne dagen,

jag ser ur nödens schakter brytas gull
och rosor spira ur eländets mull;
och hvad i öfrigt Adonai beskärde
åt sina slafvar här på jordens ö,
mig synas alla alla afundsvärde:
de ha, hvad jag ej har, sin rätt att dö.

Hvad mest jag undrat öfver är att se,
att den som sjelf fått magten att förtrycka
så ofta känner ve med andras ve,
af andras sorger störes i sin lycka.
Som genom skogens löfhvalf strålar dugga
till bleka örter, som in under stå,
så öppnar magten gerna ock sin skugga
för mången blick af solen till de små.
Man säger, det är Herren till behag:
det lindrar blott, men trotsar ej hans lag,
och derför klandrar jag ej denna nyck,
fastän jag länge sett, att hvad han mägtar
är blanda bitterhet i glädjens nektar
långt mer än sötma i eländets dryck.

Hör upp att grubbla på hvad andre lida!
En bön till Zeus kan ända dina qval,
och bojan ligger bruten vid din sida,
och du går fri och glad ur smärtans dal.
Stig upp, beskratta Indiens Gautama,
Britanniens Owen, Galliens S:t Simon,
som ville sjelfviskhetens lag förlama
och rubba universums stolta gång!
Kom, du är gudason, du är titan!
Din väg betecknas dig af solens ban.
Gå fram ett väldigt sjelf igenom verlden!
De skrämda folken hylla dig på färden,
allt brytes ned, som vågar stå dig mot,
i stoftet sänkas kungarnes standarer,
och dina hästar sadlas af Cesarer,
Napoleoner kräla för din fot.
Af allt det silfver, som ur bergens schakt
är brutet, gjuter konsten ditt beläte,
och allt det guld, som tjenar jordisk magt,
skall stöpas till ett enda herrskarsäte,
der du, titanen, tronar i din prakt. — — —

PROMETEUS.

Blod sköljer jorden i en hejdlös fors,
och det är du, mitt hjertas gud, som blöder,
och verldens öster, vester, norr och söder
de äro armarne utaf ditt kors.
Är du den svage, evigt lidande?
Är jag den evigt frihetsbidande?
Hvad mer? I herrskarpurpurn af ditt blod
är du allena Gud, ty du är god.

AHASVERUS.

Den bönen var en Zeusförsmädare
och löser icke dina starka remmar.
Vill du då, fräcke gudahädare,
att gamen evigt sliter dina lemmar?
Stig upp, titan! det höfs dig ej att dyrka
så ömklig gud, en blödande och svag.

PROMETEUS.

Men nej, men nej! Jag känner, att min styrka
igenom seklen växer dag för dag.
Den morgon gryr, då med ett enda ryck
jag spränger denna kedja af demanter
och stiger upp för dessa svarta branter
att störta Zeus och krossa hans förtryck.
Då står jag på den gletscherhvita marken
å Elbrus' topp bland spillrorna af arken,
dem rycker jag ur jökel-isen loss
och samlar dem till ett gigantiskt bloss
och ilar så för fjellets trappa neder
med hjelpens fackla och förstörelsens,
med vredens eld, förtryckare, till eder,
till de förtryckte med bönhörelsens.

AHASVERUS.

Så trösta dig med det i seklers lopp,
om någon hugnad är derur att hemta.
Men hör! det fins för oss ett annat hopp:
du ser, hur himlens många lampor flämta,

och om jag verldens gåta rätt förstått,
har deras olja sitt bestämda mått.
Ja, deras vekar skola slockna alla —
och vet! när denna sol har brunnit ut,
skall sjelfviskhetens magt på jorden falla,
då äro dina qval och mina slut.

(Ahasverus fattar stafven och går. Han ser sig omkring, och då han varsnar Messias' gloria framskimrande genom mörkret, påskyndar han sina steg upp för klipporna.)

MESSIAS.

(Går fram till Prometeus och lutar sig öfver honom.)

PROMETEUS.

Du sköna syn, jag känner dig igen.
Du sänker tyst ditt ädla hufvud ner,
och in i djupet af min själ du ser
med blicken af en öfverjordisk vän.
Är du en gud? Är du en dödlig man?
När helst den arme slaf, som nyss försvann,
kom hit med sorgebud, hur verlden går,

kom du som morgonen i nattens spår.
Jag ser som förr, hur dina ögon bedja
och hviska mildt, att när min kärlek först
befriats från mitt hat, min hämdetörst,
kan du befria mig ifrån min kedja.
Men nej, ur kärlek går det hat jag hyser,
och skuggan fins, så länge ljuset lyser.
Må då jag ha mitt hat och mina band
och i eoner mina plågors brand!
Jag är nu den jag är och ej en annan;
men på mitt hufvud lägg ändå din hand!
Det käns så svalt, så kylande på pannan
och i min själ så varmt och underbart. —
Det dagas i den mörke dalen nu,
och kanske dagas det i verlden snart.
Farväl! Välsignad du!

MESSIAS.

Och äfven du!

(Messias försvinner i morgongryningen. Gamen vaknar, flyger ur klyftan, slår ned på titanen och borrar sina klor i hans bröst.)

NERO OCH LJUNGELDEN.*)

(I lustgården vid Neros cirkus dagen före hans död.)

I.

ÅSKVÄDRET.

Värmen är tryckande. Tibern glider utan en krusning. Popplar och pinier stå mot det blå med stilla linier likt kupoler och pyramider.

*) En nyplatonsk legend förtäljer, att blixten slog bägaren ur Neros hand, då han en gång i festligt lag sjöng en smädevisa till Jupiter.

Icke en sky i rymden seglar,
templens bronstak stråla som speglar,
luften, mättad af dunster, ångar
qvaft i portiker och pelargångar.

Raden af cirkens vimplar hänger
slakt ned efter förgylda stänger,
gudastoderna glödvarmt skina,
Nerokolossens gjutna panna
flammar och svettas i solens brand.

Gatornas menniskoströmmar sina,
idens och fikandets pulsar stanna,
sorlet från hafvet af Romas röster
sjunker och domnar efter hand.

Hör dock! Ett lif, ett trotsigt, spritter
ännu i Nero Cesars lunder.
Tyst är väl fogelskarans qvitter

ofvan i hvalfven; men inunder,
der i de täta löfverks skugga
bugnande springbrunnsstrålar dugga
snöbergkällornas svala glitter,
der i lagerkronornas värn
iskyld flödar kejsarfalern,
ljuda från Cesars gästers hop
sånger än och lackusrop —

Än, då en brådsnabb vindstöt drager
genom platanalléernas rader,
än, då plötsligt en hotfull dager
spelar på kullarnes kolonnader,
spelar på däldernas tak och faller
in genom lundens gröna galler,
der i gulds och juvelers lågor
kransade lockar och hvita togor
svärma kring Neros silfverstol;
der vid hans fot på puniska täcken
naket, i skygd af myrtenhäcken,

leker hvad skönast af mensklig fägring
spruckit ut under Hellas' sol —
jubel än från en yrande hop,
sånger, skratt och lackusrop.

Underligt tona dessa röster
öfver det tigande Rom. I öster
flög ju den väntade stormen opp,
sveper redan Soraktes topp,
skjuter en molnvägg, mörk som natten,
högre och högre med jettefart,
solen rodnar, och Tiberns vatten
häfves och böljar i gult och svart.
Tempel, som lyste bländhvitt, glöda
nu i skiftningar kopparröda,
och på en bakgrund dunkelblå
fram och åter af vinden drifna
blyglansskimrande sönderrifna
flikiga skyar sammanslå.
Det blir orkan. Du hör, det susar

genom skymnande rymder hän.
Ja, han är kommen. Hör! det brusar
genom lundens darrande trän,
medan från korybantisk hop
stiga i jubel Iackusrop.

Ja, han är midt i festen, plockar
kransens rosor på Cesars lockar,
bryter grenar och slår i vågor
grekiska mantlar, senatorstogor,
sliter standarens vimpelstrimmor,
lyfter och skingrar byssosdimmor,
väfda att röja för lysten dag
romarinnors stolta behag.
Ja, han är kring oss: lunden skakar.
Mörker och blixt! Janikulum brakar —
det var ett döfvande tordönsslag! —
medan från korybantisk hop
höjas allt vildare jubelrop.

Det var det första. Palatinen,
Kapitolium och Aventinen,
Albas af töcknen dolda branter,
höjder nära och fjerran från
svara i kapp å alla kanter
häpet med skälfvande ekons dån.
Roma, ur qvalmig dvala väckt,
lyss med flämtande andedrägt.
Molngiganternas cyklopsmurar,
staplade upp mot Olympens rand,
vräkas till jorden i hagelskurar,
sprängda till grus af blixtrarns hand.
Blixtrarns? Nej, det är himlens hela
magtförbund, som åskar i dag:
Zeus sina vapen velat dela
öfver Olympens hela lag.
Febus' och Artemis' bågar slunga
viggar, och dioskurerna ljunga,
Pallas en blixtrande gorgon
lyfter högt öfver Panteon.
Kors och tvärs genom rymden ilar
döden i bländande sigsag-pilar,

medan från korybantisk hop
ljuda i stormen bifallsrop.
Cesar har rest sig, han har ordet,
skaran trängs kring kejsarebordet.
Nero, som förr i Elis' dal
sjungit Orestes' och sina qval,
han, som med väldig herosröst
skakat Olympias många tusen,
lyster det nu att ur stormigt bröst
sjunga i täflan med tordönsljusen.
Bort han slänger sin sköflade krans,
slänger till kransen diademet,
kejsartogan med purpurbrämet
ger han åt vindarnes vilda dans.

II.

SÅNG.

(Kejsaren har kallat till sin sida skalderna Remmius och Aulus och låter veta, att han tillika med dem vill bringa Zeus en sångargärd.)

NERO.

Var helsad här som Cesars gäst, du gamle Zeus!
Du kom som kallad, då du cittran med dig fört,
hvars strängars guld jag dallra ser i mulen rymd.

Vill du, vår sång och dig till ära, citaröd,
ledsaga den med ljungeldstoner, så välan:
låt plektret slå i takt till trefald smädedikt!
Ty smädligt är ju allt, som, född i menskobarm,
har mod att naket, som det föddes, träda upp,
och mer än smädligt, om det nakna är så sant,
som Ganymedes' nakenhet för dig är skön.
Ja, citaröd, må plektret slå med gudakraft,
så starkt som vi må sjunga fritt ur hjertat ut!

REMMIUS.

Så starkt som jag vill sjunga fritt ur hjertat ut!
Har, sen du spiran ryckt, o Zeus, ur faders-
hand,
din hjerna född en redig herrskartanke fram?
Hvad var din verld, förrn Cesar kom? En pino-
bänk,
hvarpå Japetus' arma slägte bundet låg
och blödde under dina bödlars gisselhugg.

Men frälsarn kom, och herrskartanken lyste
fram,
den herrskartanken: frid och fröjd i Cesars
hägn
från Kaledoniens berg till Nilens katarakt —

NERO.

Och jorden, förr en valplats, nu ett skördehaf,
hvars böljor gå kring tusen städers marmor-
prakt,
kring drufvotyngda vingårdskullar, gröna fält
för sköna ungdomsskarors ras i gymnisk lek.

REMMIUS.

Hvar morgon purprar munter id vid plog och
härd,

NERO.

Hvar qvällsol purprar tyrsen, höjd vid evoerop.

REMMIUS.

Hvar glädjekälla öppnad i kaskaders språng,

NERO.

Och som Olympens Eros jordens Eros fri.

REMMIUS.

Försvunnen lagens bila, svängd af öfvertron
emellan bröst naturen närmat till hvarann,
försvunnet hvarje tvång, som skilde hjertan åt.

NERO.

Af konsten gladt förskönad hvarje lifvets form,
och skaldelyran stämd till orgisk ton i takt
med dansen trådd af faun och nymf och amorin.

REMMIUS.

Som Kolkisvädurn, prydd med magtens Ammons-
horn
och gyllne fäll, har fått till kall att leda upp
på fästet zodiakens hela stjernehär
i ordnadt tåg utöfver himlahvalfvets rund,
så vardt det imperatorns kall att föra fram
i festlig kor till glädje folkets alla stånd:
senatorn stolt, en stjernebild i Siriusprakt,
går Cesar närmst i tåget, och i skiftad glans
hans char de följa alla: riddarn kommer der,

Orion lik, med gyllne ring och gyllne svärd,
och bakom honom vår Trimalkio trippar nöjd
med späckad pung och murgrönlindad Hermes-
staf. —

NERO.

Och sist, men icke lottlös dock i lifvets fest,
med lättad boja, nästan dold af rankors blad,
ses gamle slafven Davus göra glada språng.
Det *var* min herrskartanke.

AULUS.

Och förutan den
hvar fins ett skäl för Cesars magt att vara till?
Vår dröm är frihet. Frihet drömmer Prometeus,
der han i dina länkar grymt försmäktar, Zeus,
Om frihet drömmer Stoa, då hon visar oss
en väg, som lik ett band, af solens strålar
väfdt

och kastadt ned från etern öfver stalp och
brant
för öfver mörka fjellars stela sidor upp
till gletscherängder, der i öfversvinnligt ljus
från hvita pelargångar högst på alpens rand
se saligt blida anlet ned och vinka oss
att lemna djupt nedom oss allt hvad jorden har
af flygtig glädje, fåfäng sorg, bedräglig skräck.
Om frihet drömmer skalden, då han vandrar tyst
med forntidsskuggor kring i sina syners Rom,
der Grackers och Katoners stoder skåda ned
på nya hjelteslägter af qviritisk stam
och skönja endast ädle togaklädde män,
som, när på forum rättens sak de värnat om,
till hemmets trefnad gå, der inom atriets dörr
vid gårdens springbrunn i portikens svala skygd
de se den kyska husfrun luta fyllig barm
mot snöhvit väf och le mot rosig barnaflock;
men när de draga ut till härnad, göra så
med vapen vigda åt miskundsamhetens gud
att vidga folkens brödrakrets och bära fram
det ljus, som Hellas tändt i menskligheten natt.

Ack, sedan dygdens stränga frihet lemnat oss,
ha vi blott lustens frihet qvar att svärma för.
För svagt, för svagt är slägtet till och med
för den.
Död öfver dig, du usle Zeus, på magtens tron,
som gäckar så hvar menskosinnets frihets-
dröm —

NERO.

Den höga vanvettsdröm, som Stoas andar
drömt —

AULUS.

Den glada vanvettsdröm, som Cesar Nero drömt!

NERO.

Ej gäckad endast; den är död och jordad ren.

AULUS.

Sen först han aflat har en son, som vuxit upp
i hast och ilat till arenan, gripit fatt
ett nät, en treudd. Nero Cesar, akta dig!
Han står med dig på blodig täflingsbanas sand,
der ordet pligt är glömdt i kamp för lust och lif.
Han är bakom dig, måttar ren med nätets flik
i lyftad hand sitt kast emot ditt diadem —

(Sorl bland gästerna och ogillande rop.)

NERO (till gästerna.)

Det är vår rätt att sjunga fritt ur hjertat ut.

AULUS.

Han är bakom dig, sjunger jag, han måttar ren
med lyftad hand sitt kast emot ditt diadem.
Du flyr, han kastar, kastet svek, du vänder om
i språng med magtens svärd mot retiarierns bröst.
Han flyr —

NERO.

I flykten susar nätet än en gång.

AULUS.

O ve! Dess maskor fånga dig.

NERO.

De fånga mig,
och hören, vänner, hvad som återstår mig än!
Han lyfter jernet, ser sig kring, en bifalls-
storm!
Han stöter genom nätet vapnet i mitt bröst,
han rycker från sitt offers lockar kronans ring.
Jag hör er, ädle vänner, jubla högt i sky,
jag hör er ropa: dig, vår nye furste, hel!

(Gästerna se besvärade och ängslige ut.)

Hvad mer, om festkoragen midt i orgiens brus
igenomstinges med sin egen tyrsusstaf,
sen han ej längre tror på lustens frihetsdröm
och känner rusets leda, icke festens fröjd?

AULUS.

Och hvilken fest! En lysten hop kring lifvets bord,
som knuffas först om bröd och sen om hedersrum —

NERO.

Ty mättas djurets hunger, träder narrens fram:
den som fått magen fyld vill ha en riddarring,

AULUS.

Och den som fräckast knuffat eller den som bäst
förstått att krypa genom hindren får sin plats
ej långt från herrskarsätet vid lukulliskt mål.
Med hjessan sänkt och bägarn lyftad sneglar han
åt magtens stol i väntan på en nådig blick,
i väntan på senatorsbräm —

NERO.

I väntan på
att sjelf en dag få blicka nåd från magtens stol.

AULUS.

På fält, förhyrdt från Döden, firas denna fest.
Bredvid den, rundt omkring, i outtröttlig id,
förgängelsens demoner gräfva graf vid graf
och störta in i vimlet, gripa sina rof —

NERO.

Der en förhungrad, kommen knappt till bordet fram,
der en, som slog sig till ett krus albaniskt vin,
der åter en, som stöp vid ostron och falern.

AULUS.

Med hyllningsropen blandas gråt och jemmerskri,
och griftens dunster mänga sig med festens qvalm.

NERO.

Hvar fins, o Zeus, i detta lumpna skådespel,
som du har diktat och för upp hvar dag på nytt,
den menskligheten adel tokar skryta med?

AULUS.

Han fins, fast ingen vet, hvar undret kommit från.
Det fins en hoppets adel, som kring höjdt standar
står väpnad för ett oupphinnligt ideal,
och en förtviflans adel, som kring sänkt banér
försjunken står i känslan af omätligt ve.
Men slägtets massa vräktes hit att, Zeus till lust,
en vidrig pöbel, slås om bröd och rang och magt.

Det fins en hoppets adel, som kring höjdt standar
står väpnad för ett oupphinnligt ideal:
den fins, om icke här, så der, dit Cesar sändt
vår ädle Petus, Plautus, Seneka, Lukan —

NERO.

De eller jag! Det gälde döda eller dö.

AULUS.

Så var det, ja. Och ingen heller sörje dem!
De föllo trogne sina drömmars republik,
och salig prisas må enhvar, som faller så
för sitt i gyllne skyar bygda Ilion.
Sin bana solen går i oupphinnlig höjd:
hvad oupphinnligt är ger jorden färg och glans,
och att för lifvet offra sköna drömmar är
för lifvet offra allting värdt att lefva för.

Du är ej Dionysos verldsbefriarn mer;
du är Trimalkioners och Apiciers slaf,
en vakt för ockrarns skrin, en vakt för lustans bädd
och hopens borgensman för bröd och skådespel.
Ja, cesardömet är ett kopplardöme blott
i tjenst hos dem, som trå till lyckans fala gunst.
Gick derför Kajus Julius öfver Rubikon?
Och måste derför Kato dö sin offerdöd?

Var det fördenskull våra fäders republik
i all sin dystra storhet måste störta hop?
Skalf vildt i födselsmärta Romas hela verld
att föda fram en nattvakt vid Trimalkios dörr?

Förbi med lustens frihetsdröm! Förbi med allt!
Du känner rusets leda, festens uselhet.
Fins det en okänd gud, förtjent att bedja till,
må, Cesar, då vi båda höja denna bön:
låt Zeus med blixten drabba oss i denna stund!

NERO.

Slå honom sedan med hans egen ljungeld ned!

AULUS.

Gör slut på detta lifvets tomma skådespel!

NERO.

Tillintetgör en verld, som ej bordt vara till!

AULUS.

Men vill du, gud, hvars namn af ingen än är
nämdt,
men vill du frälsa något, kanske frälsning värdt,
så gif en fristad, Herre, vid din godhets tron
åt offervilligt qvinnohjertas ädla tro,
åt offervilligt mannasinnes frihetshopp!
Låt dem som genier slumra vid din fotapall,
tills nyfödd verld går ur det nya kaos fram,
och sätt på deras hufvud herrskarkronan der!

NERO.

Onämde gud, slå äfven dem med evig död,
ty födas de på nytt, så gäckas de på nytt!
Bränn alstringskraften bort ur kaosmoderns sköt!
Sjunk sedan sjelf förintad ned i intets djup!

Jag mins den natt, då staden var ett haf af eld,
jag stod på hafvets strand och såg med häpen blick
i bränning öfver bränning röda böljor slå
kring tusen tak och tinnar som kring skepp i storm.
Nu här, nu der, i hvar minut, en stolt trirèm
med marmorbog och koppardäck i gyllne svall
försjönk — mot Kapitolium vrok sig hafvets våld
och stänkte skum af bränder på ditt tempel, Zeus.
O om det grusats så, att på dess ödetomt
min fot ej fann en skärfva mer att sparka bort!

Jag ville byggt på askan af din helgedom
åt någon gud ett tempel rest af lavablock,
med pelarrader huggna ur basaltens natt,
med Gorgos krampförvridna drag i portens brons,
med gisselväpnad furiegrupp till tempelvakt,

med inskrift: »här är qvalda hjertans vigda
rum»,
med kryptors kalla fukt att kyla pannans glöd,
med djupa hvalf att klaga högt sin smärta i,
med hundra trappor genom mörkret till en tron,
ett herrskarsäte för en dunkel magt, hvars namn
må nämnas hur man vill, men vid hvars man-
telfåll
eländets son kan luta ned och skria ut
i raseri en sargad andes hela ve.

Nu, Aulus, ha vi sjungit fritt ur hjertat ut.
Fyll din pokal! Jag fyller min med än en bön:
må jag ej hinna tömma den!

III.

GÄSTERNA.

Tigellinus, *(gardets öfverbefälhafvare på knä framför Nero).* Cesar, min herrskare, min gud, verldens sällhet! Du lefver!

Gäster. Hvilket förfärligt åskslag! *(Flocka sig kring kejsaren).* Imperator, du är oskadd?

Nero. Den narren Zeus slog bägaren ur min hand. Så förstod han min önskan. Det var allt.

(Ett ögonblicks allmän tystnad.)

Augur. Ett lyckligt omen! Hel imperatorn!

Senator. En underbar tilldragelse —

Andre senator. Som vittnar om Olympens kärlek till vår herrskare. Himmel och jord förenade i denna känsla!

Remmius. Ämne för en högstämd dikt. Hel Nero Apollo!

(Nero, följd af Faon, Aulus och några andre, lemnar bordet.)

En hofembetsman. Statsärendena kalla vår herrskare till palatset. Han helsar eder, ädle gäster, och beder eder fortsätta festen.

Gästerna. Hel imperatorn!

(De samla sig i portikerna.)

Jupitersprest. *(till senator).* Man kan beklagligen tvifla på gudarnes tillvaro. Men vid ett tillfälle som detta, då kejsaren midt under en åskande orkan värdigas sjunga oartigheter mot Jupiter —

Senator. Han väljer i allmänhet besynnerliga ämnen för sina dikter —

Jupitersprest. Och värdigas nedkalla hans viggar öfver våra stackars hjessor, då kände jag mig färdig att i from tro segna till jorden.

Riddare. Åskvädret fortfar. Jag har icke upplefvat ett värre. Men det synes klarna bort emot Ostia.

Auguren. Orkanen hemtar anden, men blott för en stund. Ovädret skall utbryta med förnyad våldsamhet i natt.

Senator. Må Cesar då få sofva godt!

Pretor. Hvile han i ostörd ro!

Senator. Jag ryser ännu vid tanken på den fräckhet den der poeten Aulus ådagalade nyss. Att nämna Petus, Plautus, Lukanus, de afskyvärde, i kejsarens närvaro!

Andre senator. Det är en af Cesars många dygder, att han har fördragsamhet med sådant.

Tredje senator. Det lät nästan som om han instämt i den oförskämde verssmedens loftal öfver stämplarne mot samhällets välgörare.

Hemlig republikan. Cesar bekostade deras hädanfärd. Aulus fick uppställa deras grafvård.

Epikureisk statsfilosof. Enär vår nådige herre tillåter, ja önskar kritik, må jag anmärka, att jag kände obehag, då han, eller kanske det var Aulus, gaf vårt statsskick ett fult namn. Imperatordömet är en nödvändighet.

Hemlige republikanen. Det fins flere nödvändigheter med fula namn.

Tigellinus. *(afsides till en högre gardesofficer, som nyss anländt.)* Allt förberedt i lägret?

Gardesofficer. Allt. Men är det sant hvad jag hör?

Tigellinus. Hvad?

Gardesofficer. Att blixten slog bägaren ur hans hand?

Tigellinus. Ja.

Gardesofficer. Oerhördt järtecken!

Tigellinus. Och lyckligt. Ty det var icke *den* blixten, som skulle. . .

Gardesofficer. Nej, den håller vesterns örn i klon.

Riddare. *(till senator).* När få vi ombyte i höjden?

Senator. *(betraktar himmelen).* Jag tror, att vi ha väderskifte före morgonen.

Remmius. *(för sig sjelf).* Jag skyndar hem och afslutar min senaste dikt *Till samhällets räddare, Cesar Nero.* Med några ändringar kan jag nog få sången att passa in på den nye samhällsräddaren. Värst, att *Ne* i Nero är kort, medan Galba har lång penultima.

Senator. *(till Tigellinus).* Således i natt.

Tigellinus. I natt.

UPPSALA UNIVERSITETSBIBLIOTEK
16000 002063965

RYDBER

DIKTE

1:A SAM

Göteborg 18

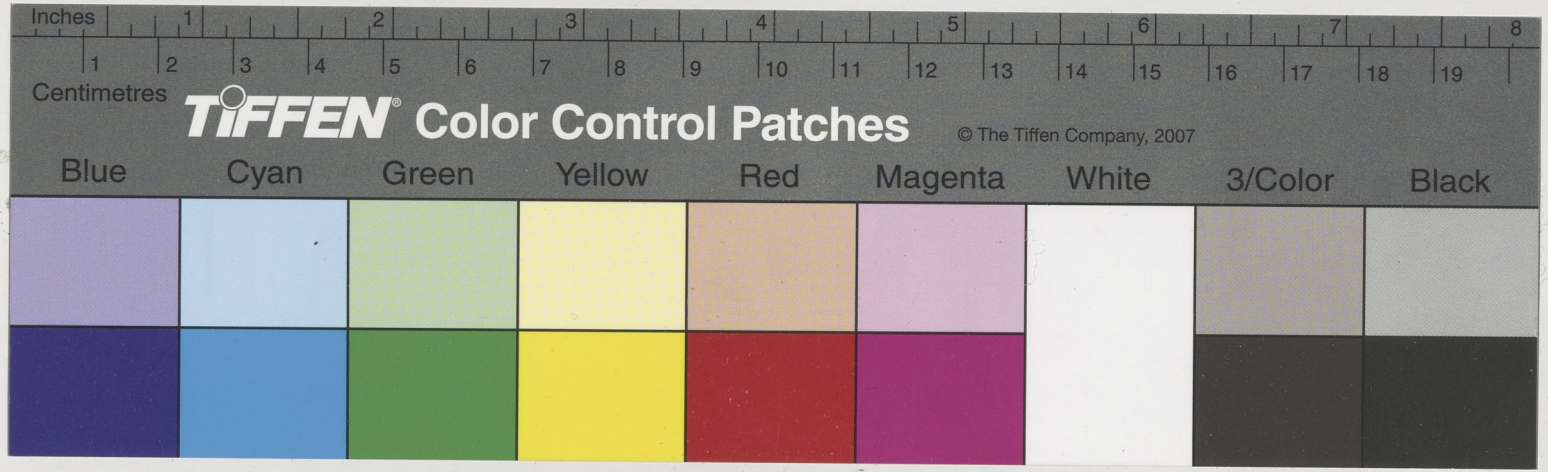
Inches
1
2
3
4
5
6
7
8
Centimetres
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
TIFFEN® Color Control Patches
© The Tiffen Company, 2007
Blue
Cyan
Green
Yellow
Red
Magenta
White
3/Color
Black